

พัฒนาการของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษาเรื่องพัฒนาการของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ประวัติของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่รับผิดชอบ จัดดำเนินการหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปในระยะแรกให้กับนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยธรรม- ศาสตร์ การศึกษาประวัติดังกล่าวนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานประกอบที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ ได้อย่างชัดเจนในเรื่องของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป และเป็นข้อมูลประกอบในการ พิจารณาวิเคราะห์หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งจะวิเคราะห์ พัฒนาการของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปในค่านสาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตร และโครงสร้างของหลักสูตรเป็นเบื้องต้น และวิเคราะห์ในรายละเอียดโดยการเปรียบเทียบ พัฒนาการของหลักสูตรในค่าน จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา การบริหารหลักสูตร การเรียนการ- สอน และสรุปการวิเคราะห์ดังกล่าวตามลำดับ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เดิมมีชื่อว่า มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการ- เมือง จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ฉบับที่ 50 ลงวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2476 ทำพิธีเปิดเป็นปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2477¹

¹คณะกรรมการพัฒนามหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานการ ประเมินผลสถานภาพ ศักยภาพและแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 3 ของมหาวิทยาลัย- ธรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517), หน้า 3-4 (อัคราเนนา.)

มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองจัดตั้งขึ้นด้วยจุดมุ่งหมายที่จะให้การศึกษเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย เป็นสถาบันการศึกษาในทางการปกครองระดับมหาวิทยาลัย เพราะเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นภายหลังจากที่ "คณะราษฎร" ได้ปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย ในวันที่ 24 มิถุนายน 2475

ถึงพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ว่า

..... เมื่อได้มีการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญแล้ว ก็เป็นการสมควรที่จะรับจัดการบำรุงการศึกษาวินิจฉัยธรรมศาสตร์และการเมือง ให้ได้ระดับมหาวิทยาลัย ในอารยธรรมประเทศและให้แพร่หลายยิ่งขึ้นโดยเร็ว จึงเป็นการสมควรที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้นเป็นพิเศษ....¹

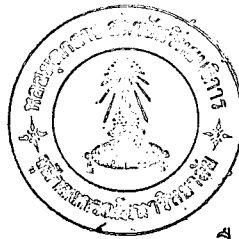
ปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มี 3 ประการคือ

- ก. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดให้การศึกษาคือส่งเสริมสร้างประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม
- ข. ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยก็พยายามส่งเสริมประโยชน์สุขของบุคคลตราบใดที่ไม่ขัดกับประโยชน์สุขส่วนรวม
- ค. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จักส่งเสริมอารยธรรมของมนุษย์ เช่น ส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นคนใจกว้างขวาง และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ แม้จะไม่มีประโยชน์ต่อสังคมโดยตรงในทันที เป็นต้น²

โดยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคลมีหน้าที่จัดการศึกษาวิชากฎหมาย วิชาการเมือง วิชาเศรษฐการ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

และบรรดาวิชาอื่นอันเกี่ยวกับวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง การบริหารงานทำในรูปของ คณะกรรมการ ประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ผู้ประสานการมหาวิทยาลัยเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กับมีกรรมการโดยคุณวุฒิซึ่งจะได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร (กรรมการ โดยคุณวุฒินี้ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2486 ได้แก้ไขเพียงแต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้น ไม่ต้องโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร) นายกรัฐมนตรีเป็นนายกเทศมนตรีของ คณะกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการเป็นนายกคณะกรรมการ และผู้ประ- ศาสนการมหาวิทยาลัยเป็นอุปนายกคณะกรรมการโดยตำแหน่ง¹

ระบบการเรียนการสอนเดิมของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้น เปิดสอนแบบ ตลาควิชาไม่จำกัดอายุของนักศึกษา ผู้สมัครเข้าเรียนมาจากบุคคลที่มีคุณวุฒิหลายประ- เภท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้แพร่หลายยิ่งขึ้น ปริญญาที่มีปริญญาเดียว คือ ธรรมศาสตร์บัณฑิต (ธ.บ.) ในระดับปริญญาโทจะมีการแยกสาขาศึกษาทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และการทูต ได้มีการเพิ่มหลักสูตรเตรียมปริญญาในปี พ.ศ. 2481 โดยรับผู้สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 6 เข้ามาศึกษาหลักสูตร 2 ปี แล้วจึงเป็น นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อไป แผนกเตรียมปริญญาได้ดำเนินการมาจนถึง ปี พ.ศ. 2490 จึงได้ยกเลิกไป ในปี พ.ศ. 2482 ได้เริ่มจัดสอนวิชาบัณฑิตหลักสูตร 5 ปีขึ้น แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้ประกาศ- นียบัตรการบัญชีเทียบเท่าปริญญาศรี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 5 ได้ประกาศนียบัตร- ชั้นสูงทางการบัญชีหรือเทียบเท่าปริญญาโท²

¹มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หนังสือธรรมศาสตร์, หน้า 22.

²มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คู่มือการศึกษาชั้นปริญญาตรี 2523 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 11.

การจัดตั้งคณะต่าง ๆ เกิดขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2492 - 2498 ในปี พ.ศ. 2492 จัดตั้ง 4 คณะคือ คณะนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี สำหรับหลักสูตรธรรมศาสตร์บัณฑิตเดิมโอนมาอยู่ที่ คณะนิติศาสตร์ ปี พ.ศ. 2497 จัดตั้งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ขึ้น เพื่อจัดสอนวิชา เกี่ยวแก่การสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ รวมทั้งแผนกวารสารศาสตร์ด้วย และในปี พ.ศ. 2498 ได้จัดตั้งคณะรัฐประศาสนศาสตร์ขึ้น จัดสอนเฉพาะระดับปริญญาโท ซึ่งในระยะต่อมาได้แยกไปจัดตั้ง เป็นสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์¹

มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองได้เปลี่ยนชื่อเป็น "มหาวิทยาลัย- ธรรมศาสตร์" ในปี พ.ศ. 2495 มีหน้าที่ "จัดการศึกษาและค้นคว้าในศาสตร์ต่าง ๆ โดยมุ่งเสริมวิชาการชั้นสูงและวัฒนธรรมแห่งชาติ" จากนั้นระบบการศึกษาได้มีการ เปลี่ยนแปลงที่ละน้อยจากแบบตลาดวิชาจนเป็นระบบการศึกษาเต็มเวลา ในปี พ.ศ. 2503²

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดตั้งคณะศิลปศาสตร์ขึ้นในปี พ.ศ. 2505 นอกจากนี้ ยังได้ขยายงานออกไปอีก โดยแยกแผนกวารสารศาสตร์ซึ่งเดิมสังกัดอยู่ในคณะสังคม- สงเคราะห์ศาสตร์ออกเป็นแผนกอิสระชื่อว่า "แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน" ในปี พ.ศ. 2513 และได้จัดตั้งเป็นคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนในปี พ.ศ. 2522 ได้จัดตั้งแผนกอิสระสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โดยแยกสาขาวิชาสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยาออกจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2520³

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ประกอบด้วยคณะจำนวน 7 คณะ แผนกอิสระ 1 แผนก และสถาบันหรือสำนัก 2 สถาบันด้วยกันคือ คณะนิติศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

การบัญชี คณะรัฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะศิลป-
ศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน แผนกอิสระสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
สถาบันไทยคดีศึกษาและสำนักภัณฑิลาสาสมิคร อาจารย์มีจำนวน 539 คน¹ นักศึกษา
มีจำนวน 10,816 คน² จำนวนนักศึกษารับเข้าในปี พ.ศ. 2523 จำนวน 1,970 คน³

การจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์นั้นเกิดขึ้นจากการริเริ่มของศาสตราจารย์ ดร. อุด
วิเชียรเจริญ ผู้เสนอโครงการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) ต่อสภามหา-
วิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2503⁴ โดยมีจุดมุ่งหมายใหญ่ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ทั่วไปในแขนงวิชาคณวิทยาศาสตร์
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อจะได้มีพื้นฐานความรู้อันกว้างขวางและเพื่อให้เกิดความ
สมดุลระหว่างวิชาชีพและวิชาศิลปศาสตร์ นักศึกษาทุกคนจะต้องเรียนในคณะศิลปศาสตร์

¹งานทะเบียนประวัติ กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถิติจำนวน
อาจารย์ประจำรวบรวมไว้ ณ วันที่ 16 มีนาคม 2524.

²หน่วยทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถิติจำนวนนักศึกษาประจำ-
ปีการศึกษา 2523 คงเหลือ ณ วันที่ 10 กรกฎาคม 2523.

³เกษวิภากร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "ระเบียบการสอบคัดเลือก
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2523," หน้า 7 (อัคราเนา.)

⁴Adual Wichiencharoen, "Specialism and the Liberal Arts,"
Paper -100.1 presented at Keio Conference of Asian Educators,
18-25 October 1960, p. 4.

ในแขนงวิชาทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวเป็นเวลา 2 ปี¹ ก่อนที่จะแยกเข้าศึกษาในคณะต่าง ๆ เป็นเวลาอีก 2 ปี จึงจะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

การจัดการศึกษาดังกล่าว ศาสตราจารย์ ดร. อุด วิเชียรเจริญ เชื่อมันว่าไม่เพียงแต่จะเป็นพื้นฐานเพียงพอให้นักศึกษารู้จักเลือกสาขาวิชาชีพเฉพาะของตนเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนส่งเสริมให้การศึกษาวិชาชีพนั้นสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ นักศึกษาอาจจะไม่สามารถจดจำเนื้อหาวิชาในวิชาพื้นฐานนี้ได้ แต่จะได้รับการสอนและอบรมให้มีทัศนคติและระเบียบวิธีการคิด บัณฑิตที่ได้รับการศึกษาที่ประกอบไปด้วยวิชาพื้นฐานทั่วไปและวิชาชีพเช่นนี้ จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในวิชาชีพของตนเป็นอย่างดี และเป็นมนุษย์ที่มีประโยชน์ เป็นคนดีและเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในสังคม²

2. เพื่อเปิดสอนระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาอย่างกว้าง ๆ ขึ้น (แบบ B.A. ในต่างประเทศ) เพื่อให้นักศึกษาที่ผ่านการการศึกษา 2 ปีแรกของคณะศิลปศาสตร์แล้ว แต่ไม่ประสงค์จะศึกษาวิชาเฉพาะด้านในแขนงหนึ่งแขนงใด ได้มีโอกาสทำการศึกษาต่อไปอีก 2 ปี เพื่อรับปริญญาตรี โดยเลือกสาขาวิชาเอกในทางมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์³

คณะศิลปศาสตร์ได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์ เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2504⁴ และเปิดดำเนินการสอนในปี พ.ศ. 2505 โดยมี

¹ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "Faculty of Liberal Arts," จากแฟ้มเอกสาร เรื่อง 7 ระเบียบ, กฎ, กฎหมายในการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์, หน้า 1 (อัคราเนา.)

² Adul Wichiencharoen, "Specialism and the Liberal Arts," p.4.

³ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "โครงการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์," จากแฟ้มเอกสาร เรื่อง 7 ระเบียบ, กฎ, กฎหมายในการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์, หน้า 1 (อัคราเนา.)

⁴ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2504 (อัคราเนา.)

ศาสตราจารย์ ดร. อุดล วิเชียรเจริญ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่ง เลขาธิการมหาวิทยาลัย-
 วิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นคณบดีคณะศิลปศาสตร์ ได้จัดสอนหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปให้แก่
 นักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยเป็นเวลา 2 ปี จนถึงปี พ.ศ. 2507 ได้มีการเปลี่ยนแปลง
 เนื่องจากมีการทักท้วงจากคณะต่าง ๆ ว่าจำนวนหน่วยกิตวิชาพื้นฐานทั่วไป ซึ่งมีถึง 88
 หน่วยกิตมากเกินไป ทำให้นักศึกษาไม่มีเวลาศึกษาวิชาชีพเฉพาะอย่างพอเพียง จึงได้ลด
 จำนวนหน่วยกิตวิชาพื้นฐานทั่วไปเหลือเพียง 50 หน่วยกิต และใช้เวลาศึกษาเพียง 1 ปี¹
 ในปีเดียวกันนี้คณะศิลปศาสตร์ก็ได้เริ่มดำเนินการสอนต่อไปอีก 2 ปี เป็นปีที่ 3 และปีที่ 4
 จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 4 จะต้องรวมกันเป็นจำนวน
 หน่วยกิตไม่น้อยกว่า 140 หน่วยกิต จึงจะได้รับปริญญาตรี²

เมื่อเริ่มจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์ในปี พ.ศ. 2505 คณะศิลปศาสตร์แบ่งออกเป็น
 4 แผนกวิชา คือ แผนกวิชาภาษาศาสตร์ แผนกวิชาวิทยาศาสตร์ แผนกวิชาสังคมศาสตร์
 และแผนกวิชามนุษยศาสตร์³ คณะศิลปศาสตร์ได้ผลิตบัณฑิตชั้นปริญญาตรีรุ่นแรกในปี
 พ.ศ. 2508 จำนวน 71 คน จากสาขาวิชา 5 สาขา คือ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ 2 คน
 สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ 4 คน สาขาวิชาประวัติศาสตร์ 25 คน สาขาวิชาภาษา-
 ศาสตร์ 33 คน สาขาวิชาสถิติ 7 คน ต่อมาคณะศิลปศาสตร์ได้ปรับปรุงขยายการศึกษา
 จนถึงปัจจุบัน ได้เปิดสอนจนถึงระดับปริญญาตรีใน 10 สาขาวิชาด้วยกัน โดยเพิ่มวิชาต่อไป
 นี้คือ สาขาวิชาจิตวิทยา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีอังกฤษ

¹มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "ความเป็นมาของหลักสูตรพื้นฐานโดยย่อ," เอกสาร
 ประกอบการประชุมของคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐาน, หน้า 3.

²คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "โครงการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์
 (Liberal Arts) ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์," หน้า 3.

³เรื่องเดียวกัน.

สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสและสาขาวิชาภาษาไทย และยังมีโครงการที่จะเปิดสอนระดับปริญญาตรีในสาขาอื่น ๆ อีก เช่น สาขาวิทยาศาสตร์ สาขาภาษาจีน สาขาภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น¹

ในปัจจุบันคณะศิลปศาสตร์จัดดำเนินการสอนหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปใน 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชามนุษยศาสตร์ หมวดวิชาภาษา และหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทั้งมหาวิทยาลัยจำนวนปีละประมาณ 1,800 คน และผลิตบัณฑิตของคณะศิลปศาสตร์เองปีละประมาณ 150 - 200 คน² มีจำนวนอาจารย์ประจำ 197 คน นักศึกษา 1,419 คน³

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่สำคัญของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นอกจากการเปลี่ยนระบบการรับนักศึกษาเข้าแบบตลาดวิชาเป็นการศึกษาระบบปิด โดยการสอบคัดเลือกเข้าในปี พ.ศ. 2503 แล้ว การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาโดยจัดให้มีหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปสำหรับนักศึกษาทุกคนในมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2505 นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหลักสูตรปริญญาตรีของทุกคณะในมหาวิทยาลัย และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณลักษณะของบัณฑิตจากมหา-

¹คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, การศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521), หน้า 2 - 3.

²คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "Faculty of Liberal Arts," หน้า 1.

³สัมภาษณ์ นฤมล ปราบชญโยธิน, เลขานุการคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 20 มีนาคม 2524.

วิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความหมายต่อการที่มหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อประโยชน์แก่ส่วนรวมยิ่งขึ้นสมดังปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัย ที่มุ่งจะเสริมสร้างประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แรกเริ่มนั้น อยู่ใน การจัดทำแผนการของคณะศิลปศาสตร์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อสอนหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป โดยเฉพาะเป็นวัตถุประสงค์หลัก หลังจากการเปิดสอนในปี พ.ศ. 2505 แล้วเป็นต้นมา หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่สำคัญ โดยสาเหตุหลายประการ 4 ครั้งด้วยกัน จึงอาจจัดแบ่งหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปตามการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ เป็น 5 ระยะด้วยกัน คือ หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505, พ.ศ. 2507 พ.ศ. 2514, พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520

ซึ่งจะได้วิเคราะห์สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงและโครงสร้างของ หลักสูตรทั้ง 5 ฉบับดังกล่าวดังต่อไปนี้คือ

1. หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505 หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป ฉบับนี้เป็นฉบับแรก และเป็นหลักสูตรแกน (Core Curriculum) ริเริ่มการจัดร่าง หลักสูตรนี้และจัดทำโครงร่างตลอดจนคำบรรยายรายละเอียดวิชาของหลักสูตรทั้งฉบับ โดย ศาสตราจารย์ ดร. อุดม วิเชียรเจริญ สาเหตุของการจัดสร้างหลักสูตรวิชา- พื้นฐานทั่วไปให้กับนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยนั้นมีดังนี้คือ

ก. ระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและพื้นฐานในตำมรรคกตกทอด ทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของไทย ไม่ได้สร้างให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากระดับ ดังกล่าวนั้นมีพื้นฐานทางค่านิยมปัญหาและความรอบรู้เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นการเพียงพอ

ข. หลักสูตรของมหาวิทยาลัยแคบ เน้นหนักเฉพาะด้านและวิชาใน หลักสูตรก็เป็นความรู้เฉพาะเจาะจงที่นักศึกษาสามารถจะไปศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง การจัดหลักสูตร เช่นนี้ทำให้นักศึกษาใช้แต่เพียงความจำเพื่อให้อ่านได้ ครั้นเมื่อสอบได้

วิชาเหล่านี้ซึ่งอาศัยพื้นฐานแต่เพียงความจำในระยะเวลาไม่นาน จากนั้นผู้สำเร็จการ-
ศึกษาก็ลืม ในการประกอบอาชีพก็มิได้ใช้ความรู้ที่เจาะจงเหล่านั้นแต่ใช้วิชาพื้นฐาน
หลัก ๆ ของวิชาชีพประกอบกับความรู้ความเข้าใจของบัณฑิตเอง

ค. ความมุ่งหมายของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีนั้น เพื่อให้ผู้ที่
ศึกษามีความรู้พื้นฐานทั่ว ๆ ไปและมีความรู้พื้นฐานในขั้นที่ตนศึกษา เป็นวิชาเอก

ง. การจัดหลักสูตรปริญญาตรีของไทยเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ไม่สอดคล้องกับ
ความมุ่งหมายของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี และไม่เหมาะสมกับนักศึกษา
ในระดับปริญญาตรี

จ. การพิจารณาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของการจัดหลักสูตร
การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น
และประเทศอื่น ๆ กับประเทศไทย นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา
เช่น ในประเทศญี่ปุ่นได้เปลี่ยนระบบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่เฉพาะเจาะจงมาเป็น
การศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีพื้นฐานทางค่านิยมศาสตร์¹

จากสาเหตุเหล่านี้ทำให้ศาสตราจารย์ ดร. อุดม วิเชียรเจริญ เกิดแนว
คิดที่จะแก้ไขหลักสูตรระดับปริญญาตรีและปฏิรูปการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
การจัดร่างหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505 นี้ ได้จัดร่างโดยเปรียบเทียบศึกษา
หลักสูตรระดับปริญญาตรีของประเทศสหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์และญี่ปุ่น ในประเทศสหรัฐ-
อเมริกานั้นได้พิจารณาจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดและมหาวิทยาลัยชิคาโก ในประเทศ
ฟิลิปปินส์พิจารณาจากมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ในประเทศญี่ปุ่นพิจารณาจากมหาวิทยาลัย-

¹ สัมภาษณ์ อุดม วิเชียรเจริญ, คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรม-
ศาสตร์ พ.ศ. 2505 - 2516, ผู้อำนวยการสถาบัน SEAMES, 24 มีนาคม 2524.

อินเตอร์เนชันแนล คริสเตียน (International Christian University) นำหลักสูตรจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดังกล่าวมาเป็นแบบอย่าง และประกอบกับการศึกษาคุณลักษณะพื้นฐานสังคมของไทย แล้วจึงจัดร่างหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์ขึ้น ซึ่งในรูปแบบจะใกล้เคียงกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอินเตอร์เนชันแนล คริสเตียน ส่วนรายละเอียดวิชานั้นบางวิชาใกล้เคียงกับวิชาที่ได้มีการเสนอแนะในรายงาน เรื่อง การศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปในสังคมเสรี (General Education in a Free Society) ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดในปี ค.ศ. 1945¹

ในหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505 นี้มีจำนวนหน่วยกิตรวม 88 หน่วยกิต² ใช้เวลาศึกษา 2 ปี ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาค (semester) แต่ละภาคมีการสอน 16 สัปดาห์ (ไม่นับรวมระยะเวลาระหว่างการสอบได้) โครงสร้างของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 4 แขนงวิชา คือ

ความรู้ทั่วไป		36	หน่วยกิต
– มนุษยศาสตร์	12	หน่วยกิต	
– วิทยาศาสตร์	12	หน่วยกิต	
– สังคมศาสตร์	12	หน่วยกิต	
ภาษาไทย		4	หน่วยกิต
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)		36	หน่วยกิต
วิชาเฉพาะค่านับเอง		12	หน่วยกิต
รวม		<u>88</u>	หน่วยกิต

¹ สัมภาษณ์ อุดล วิเชียรเจริญ.

² ในขณะนั้นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังมีได้ใช้ระบบหน่วยกิต แต่ได้เปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์ใน 1 ภาคการศึกษา ของแต่ละรายวิชาไว้เป็นหน่วยกิตในเอกสารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505.

โครงการสอนใน 2 ปี แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1
โครงการสอนหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505

ปีที่ 1		ปีที่ 2		ปีที่ 1		ปีที่ 2	
ภาค 1		ภาค 2		ภาค 1		ภาค 2	
ความรู้ทั่วไป		ความรู้ทั่วไป		ความรู้ทั่วไป		วิชาเฉพาะค้ำบ่่องค้ำ	12 หน่วยกิต
- มนุษยศาสตร์	4 หน่วยกิต	- มนุษยศาสตร์	4 หน่วยกิต	- มนุษยศาสตร์	4 หน่วยกิต		
- วิทยาศาสตร์	4 หน่วยกิต	- วิทยาศาสตร์	4 หน่วยกิต	- วิทยาศาสตร์	4 หน่วยกิต		
- สังคมศาสตร์	4 หน่วยกิต	- สังคมศาสตร์	4 หน่วยกิต	- สังคมศาสตร์	4 หน่วยกิต		
ภาษาไทย	2 หน่วยกิต	ภาษาไทย	2 หน่วยกิต			ภาษาต่างประเทศ	9 หน่วยกิต
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	9 หน่วยกิต	ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	9 หน่วยกิต	ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	9 หน่วยกิต	(ภาษาอังกฤษ)	
รวม	23 หน่วยกิต	รวม	23 หน่วยกิต	รวม	21 หน่วยกิต	รวม	21 หน่วยกิต

ที่มา : เอกสารหลักสูตร 2 ปีแรก คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2505, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ความรู้ทั่วไปซึ่งประกอบไปด้วยสาขาวิชามนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคม-
ศาสตร์นั้น ได้จัดสอนกระจายออกไปทั้ง 2 ภาคในปีที่ 1 และในภาคแรกของปีที่ 2 เพื่อให้
นักศึกษาได้มีเวลาศึกษาความรู้ทั่วไปพอสมควรก่อน ส่วนภาษาต่างประเทศซึ่งจัดสอนภาษา-
อังกฤษภาษาเดียวนั้นจัดสอนทุกภาคการศึกษา รวมทั้งหมด 36 หน่วยกิต การจัดจำนวน
หน่วยกิตภาษาต่างประเทศมากเช่นนี้ ได้มีการระบุเหตุผลไว้ว่า

การแนะนำให้นักการศึกษาภาษาต่างประเทศมีความมุ่งหมายที่จะให้นักศึกษามี
ความรู้ในการพูด เขียน และเข้าใจภาษาต่างประเทศได้ก็ตามสมควร โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง ให้สามารถอ่านและค้นคว้าตำราภาษาต่างประเทศได้อย่างแท้จริง อันเป็น
การเตรียมและเป็นประโยชน์แก่การศึกษาวิชาเฉพาะด้านในคณะต่าง ๆ หรือการ
area major ในปีที่ 3 และปีที่ 4 ตามโครงการที่ 2 ของคณะศิลปศาสตร์¹

ส่วนการจัดสอนวิชา เฉพาะด้านเบื้องต้นในภาคหลังของปีที่ 2 นั้น เพื่อช่วยให้
นักศึกษาได้ทดสอบตนเองในด้านความถนัดและความเหมาะสมที่จะศึกษาวิชาเฉพาะด้านต่อไป
เป็นการป้องกันการเข้าศึกษาในวิชาที่นักศึกษาขาดความเหมาะสม ซึ่งจะเป็นเหตุให้เสียเวลา
เสียโอกาสและประสบความล้มเหลวในการศึกษาได้ นอกจากนั้นวิธีการนี้ยังเป็นประโยชน์กับ
การวางแผนกำลังคนของประเทศด้วย ดังปรากฏในคำอธิบายในโครงการจัดตั้งคณะศิลป-
ศาสตร์ว่า

วิธีการอันนี้ยังอำนวยความสะดวกแก่การวางแผนผลิตนักวิชาการในด้านต่าง ๆ
ตามความต้องการของประเทศอีกด้วย โดยกำหนดจำนวนและคัดเลือกเอาเฉพาะบุคคล
ที่ถนัดและเหมาะสมจริง ๆ จากผลการศึกษา ความรู้ทั่วไปและความรู้เฉพาะด้าน
เบื้องต้น ให้เข้าศึกษาค้นต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ อันเป็น

¹คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *โครงการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์
(Liberal Arts) ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, * หน้า 3.

การป้องกันการค้าสินค้าเปลืองพลังงานและภาวะคนล้นงาน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และเสถียรภาพของประเทศ¹

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505 ได้ใช้ดำเนินการสอนอยู่ 2 ปี ก็ได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

2. หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507

เนื่องจากหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปต้องใช้เวลาศึกษาถึง 2 ปี ก่อนจะแยกเข้าศึกษาในคณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหลักสูตร เดิมที่เน้นความรู้เฉพาะด้านเป็นอย่างมาก ได้มีความเห็นคัดค้านขึ้นหลายประการ ประการที่สำคัญคือ เรื่องเวลา การศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปถึง 2 ปีทำให้นักศึกษามีเวลาศึกษาเฉพาะด้านของตนลดน้อยลง ทำให้บัณฑิตมีความรู้ในวิชาเฉพาะด้านของตนลดลง นอกจากนั้นยังมีความไม่แน่ใจในเรื่องความจำเป็นและประโยชน์ของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป และความซ้ำซ้อนของหลักสูตรนี้กับหลักสูตรมัธยมศึกษา อีกทั้งมีปัญหาในเรื่องจำนวนนักศึกษาที่ลดลง จากการกำหนดจำนวนรับนักศึกษาเข้าคณะศิลปศาสตร์รุ่นแรก 1,096 คน และคณะศิลปศาสตร์เองได้เปิดสอนปริญญาตรีในหลายสาขา ทำให้นักศึกษาที่แยกเข้าศึกษาในคณะต่าง ๆ ลดลง การลดจำนวนนักศึกษานี้ เป็นเรื่องที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและอาจารย์จำนวนหนึ่งไม่เห็นด้วย²

จากความเห็นที่แตกต่างกันนี้เป็นผลให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประท้วงเมื่อปลายปีการศึกษา 2506 สภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้พิจารณาบททวนเรื่องหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปอีกครั้งหนึ่ง และปรากฏผลของการพิจารณาบททวนดังนี้

¹ เรื่องเดียวกัน.

² อรุณ รัชตะนาวิน, "หลักสูตรพื้นฐานของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : อดีตและปัจจุบัน," ใน เอกสารประกอบการสัมมนาการปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐานทั่วไป ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ : หน่วยพัฒนาการเรียนการสอน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524), หน้า 144.

ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยยังคงยืนยันให้ความเห็นชอบในหลักการที่จะอำนวยการสอนวิชาความรู้พื้นฐานทั่วไปแก่นักศึกษาทุกคน แต่ให้ลดเวลาลงเหลือ 1 ปี และในการสอบคัดเลือกก็ให้มีการแจ้งความจำนงว่าจะเข้าศึกษาคณะใดตั้งแต่แรก แต่ในกานการสอนยังคงใช้คณะศิลปศาสตร์อำนวยการสอนหลักสูตรพื้นฐานให้นักศึกษาปีที่ 1 ทุกคน รวมทั้งรับนิคมชอบในเรื่องการดูแลให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาคอยกล่าวคือ อาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาปีที่ 1 นั้น ยังคงเป็นอาจารย์คณะศิลปศาสตร์¹

เนื่องจากเวลาของการศึกษาตามหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปลดลงเหลือเพียง 1 ปี จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505 โดยคิดวิชาเฉพาะด้านเบื้องต้นออก และปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตรใหม่ โดยศาสตราจารย์ ดร. อุดล วิเชียรเจริญ เป็นผู้ร่างหลักสูตรและให้อาจารย์สาขาวิชาต่าง ๆ ช่วยยกร่างคำบรรยายรายละเอียดวิชา แล้วนำมาพิจารณาแก้ไขและบางวิชาที่ยกร่างด้วยตนเอง² โครงสร้างของหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงแล้วมีดังนี้

มนุษยศาสตร์	10	หน่วยกิต
วิทยาศาสตร์	10	หน่วยกิต
สังคมศาสตร์	10	หน่วยกิต
ภาษาไทย	4	หน่วยกิต
ภาษาอังกฤษ	16	หน่วยกิต
รวม	50	หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507 นี้ลดลงจากเดิม 38 หน่วยกิต และได้แบ่งออกศึกษามาคณะละ 25 หน่วยกิต โดยมีโครงการศึกษา 1 ปี ดังในตารางที่ 2

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 145.

² สัมภาษณ์ อุดล วิเชียรเจริญ.

ตารางที่ 2

โครงการศึกษาของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507

ภาค 1			ภาค 2		
มนุษยศาสตร์	5	หน่วยกิต	มนุษยศาสตร์	5	หน่วยกิต
วิทยาศาสตร์	5	หน่วยกิต	วิทยาศาสตร์	5	หน่วยกิต
สังคมศาสตร์	5	หน่วยกิต	สังคมศาสตร์	5	หน่วยกิต
ภาษาไทย	2	หน่วยกิต	ภาษาไทย	2	หน่วยกิต
ภาษาอังกฤษ	8	หน่วยกิต	ภาษาอังกฤษ	8	หน่วยกิต
รวม	25	หน่วยกิต	รวม	25	หน่วยกิต

ที่มา : เอกสารรายการแนบท้ายหลักสูตรชั้นปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2507, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507 นี้ เป็นหลักสูตรประเภทกระจายสัดส่วนรายวิชาในลักษณะการกระจายสัดส่วนรายวิชาตามที่กำหนดให้ ได้รับการจัดดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้างในปี พ.ศ. 2510 อันเนื่องมาจากปัญหาที่วิชาตามหลักสูตรพื้นฐานนั้นมีการวัดผลการสอนแตกต่างไปจากวิชาอื่น ๆ และความไม่พึงพอใจที่หลักสูตรปริญญาตรีกำหนดให้นักศึกษาคณะต่าง ๆ ต้องมาศึกษาในคณะศิลปศาสตร์เป็นเวลา 1 ปีก่อนที่จะแยกเข้าศึกษาในคณะ ในปี พ.ศ. 2509 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิจัยและวางรูปการศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ขึ้น โดยมี ศาสตราจารย์ ดร. บัวย อึ้งภากรณ์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ เป็นประธานกรรมการ โดยระบุหน้าที่ของกรรมการนี้ไว้ในคำสั่งว่า "เพื่อพิจารณาระดับความรู้ของผู้ที่จะเข้าศึกษาหลักสูตรของคณะต่าง ๆ ที่มีวิชาเดียวกันควรเรียนรวมกัน อาชีพที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะไปประกอบ ฯลฯ ทั้งนี้โดยรักษามาตรฐานของมหาวิทยาลัย"¹

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 147.

คณะกรรมการฯ ได้เสนอให้อธิการบดีและสภามหาวิทยาลัยทบพวฯ ซึ่งขาดคนนโยบายที่กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียนหลักสูตรพื้นฐานเป็นเวลา 1 ปี และเสนอว่าการจัดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปดังกล่าว ควรพิจารณาถึงด้านความเหมาะสมให้เข้ากับความต้องการทางวิชาการของแต่ละคณะ ซึ่งอาจแตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรมีลักษณะยืดหยุ่นให้แต่ละคณะสามารถปรับเข้ากับแขนงวิชาของตนได้ตามสมควร และคณะกรรมการฯ ได้เสนอให้มหาวิทยาลัยฯ กำหนดแขนงวิชาพื้นฐานทั่วไปและชั่วโมงเรียนขั้นต่ำของแขนงวิชาดังกล่าว ซึ่งทุกคณะต้องมีส่วนร่วมกัน (ในแต่ละภาค) ไว้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ก. วิชาความรู้ทั่วไป		
- มนุษยศาสตร์	3 ถึง 5	ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- วิทยาศาสตร์ และ/หรือ คณิตศาสตร์	3 ถึง 5	ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- สังคมศาสตร์	3 ถึง 5	ชั่วโมงต่อสัปดาห์
ข. วิชาภาษาไทย	2 ถึง 3	ชั่วโมงต่อสัปดาห์
ค. วิชาภาษาอังกฤษ	8	ชั่วโมงต่อสัปดาห์

จากหลักเกณฑ์นี้คณะต่าง ๆ สามารถบรรจุวิชาเฉพาะตามที่จำเป็นในชั้นปีที่ 1 ได้บ้าง และพิจารณาเลือกนำหนักของแต่ละแขนงวิชาได้ควย อย่างไรก็ตามเวลาเรียนชั้นปีที่ 1 ควรกำหนดไว้ไม่ให้เกินกว่า 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและใช้บริการห้องสมุดให้มากขึ้น¹

ข้อเสนอของคณะกรรมการฯ ได้รับการยอมรับ จึงได้มีการปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป การปรับปรุงดังกล่าวโดยสรุปมีดังนี้คือ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 148.

การศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปในชั้นปีที่ 1 สำหรับทุกคณะใหม่หน่วยกิตอย่างต่ำ 19 หน่วยกิตในแต่ละภาค และให้กระจายหน่วยกิตไปในหมวดวิชาต่าง ๆ คือ มนุษยศาสตร์ 3 หน่วยกิต สังคมศาสตร์ 3 หน่วยกิต วิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ 3 หน่วยกิต ภาษาไทย 2 หน่วยกิต ภาษาอังกฤษ 8 หน่วยกิต นอกจากนี้ในแต่ละภาคให้คณะกำหนดให้เลือกศึกษาเพิ่มเติมได้อีกไม่เกิน 6 หน่วยกิต โดยจะเลือกจากวิชาพื้นฐานทั่วไปในหมวดใดก็ได้ หรือคณะจะกำหนดวิชาเฉพาะทางของคณะมาแทนก็ได้¹

จากการปรับปรุงได้มีการเปลี่ยนแปลงรายวิชาและเนื้อหาวิชา เฉพาะวิชาที่บางคณะกำหนดเพิ่มเข้ามา เช่น หลักการบัญชี ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ สังคมวิทยาเบื้องต้น และวารสารศาสตร์เบื้องต้น เป็นต้น ในส่วนที่เป็นหลักสูตรพื้นฐานยังคงใช้รายวิชาและเนื้อหาของหลักสูตรพื้นฐาน พ.ศ. 2507 ตามเดิม ดังนั้นบางคณะได้แก่คณะนิติศาสตร์และคณะศิลปศาสตร์ ยังคงใช้หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507 ตามเดิม เนื่องจากโครงสร้างของหลักสูตรนี้ยังอยู่ในกรอบของข้อเสนอของคณะกรรมการวิจัยและวางรูปการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507 ยังได้รับการปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2512 แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเฉพาะหมวดวิชาภาษา เนื่องจากได้มีการปรับปรุงหลักสูตรปริญญาตรีคณะศิลปศาสตร์ 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวรรณคดีและภาษาต่างประเทศ และสาขาวิชาภาษาศาสตร์ และมีนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์จำนวนไม่น้อยสนใจศึกษาภาษาต่างประเทศอื่นนอกจากภาษาอังกฤษ และได้ศึกษามาแล้วในชั้น ม.ศ. 4 - 5 แต่ต้องมาเว้นไม่ได้ศึกษาวิชานั้นเลยในชั้นปีที่ 1 ต้องไม่เลือกเรียนวิชาดังกล่าวในชั้นปีที่ 2-4 ทำให้การศึกษารายวิชาดังกล่าวขาดความต่อเนื่อง อาจารย์ผู้สอนต้องเสียเวลาทบทวนเป็นเหตุ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 149.

ให้การศึกษาไม่คืบหน้าไปเท่าที่ควร¹ จึงได้ปรับปรุงเปลี่ยนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมคงเดิม คือ 16 หน่วยกิต แต่แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- ส่วนบังคับ คือ ภาษาอังกฤษ 12 หน่วยกิต
- ส่วนให้เลือก คือ ภาษาอื่นที่เปิดสอนอีก 1 ภาษา หรือภาษาอังกฤษเพิ่มเติม

เพิ่มอีก 4 หน่วยกิต ภาษาตามส่วนให้เลือกคือ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน และภาษาญี่ปุ่น

ในรายวิชานี้ปรับปรุงจากการสอน 3 ท่าน คือ การพูด การเขียน และการอ่าน เป็นการสอนเพียง 2 ท่าน คือ การอ่านและการพูด และได้ปรับปรุงหน่วยกิตโดยตัดชั่วโมงการพูดทิ้งไป 4 หน่วยกิต เพิ่มชั่วโมงการอ่านอีก 4 หน่วยกิต หลักสูตรนี้ใช้กับชั้นปีที่ 1 ของทุกคณะ ยกเว้นคณะเศรษฐศาสตร์ รวมจำนวนหน่วยกิตวิชาพื้นฐานยังคงเดิม คือ 50 หน่วยกิต²

¹ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "หลักสูตรปริญญาตรีปีที่ 1 ของคณะศิลปศาสตร์," สำเนาบันทึกข้อความที่ 1097/2512 วันที่ 24 พฤศจิกายน 2512, เอกสารจากแฟ้มคณะศิลปศาสตร์ เรื่อง หลักสูตรคณะศิลปศาสตร์ (ตั้งแต่ปีการศึกษา 2505) และการปรับปรุง, หน้า 1 (อัครสำเนา.)

² สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, "เอกสารแสดงการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตร์บัณฑิต ปีที่ 1" จากเอกสารสรุปรายละเอียดเพื่อให้สภาการศึกษาแห่งชาติพิจารณาการปรับปรุงหลักสูตรคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามหนังสือออกที่ สร. 147 (1)/4108 วันที่ 27 ตุลาคม 2512.

3. หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2514

แม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507 แล้วถึง 2 ครั้ง ใน พ.ศ. 2510 และ 2512 เพื่อให้มีความยืดหยุ่นของจำนวนหน่วยกิตและ ชั่วโมงเรียนในแต่ละหมวดวิชา เปิดโอกาสให้คณะเพิ่มรายวิชาที่ตรงความต้องการของคนได้ใน ลักษณะวิชาเบื้องต้นของคณะ ตลอดจนให้เลือกเรียนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้นอกจาก ภาษาอังกฤษ แล้วก็ตามปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาพื้นฐานก็ยังไม่หมดไป สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปใน พ.ศ. 2514 อาจสรุปได้เป็น 2 ประการ คือ

1) การวัดผลวิชาตามหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปนั้นแตกต่างไปจากวิชาอื่น ๆ ของคณะในชั้นปีที่ 2 - 4 นักศึกษาที่ไม่ลาพักการศึกษาจะต้องสอบวิชาพื้นฐานทั่วไป ให้ได้ภายใน 1 ปี โดยได้คะแนนเฉลี่ยของทุกวิชาในแต่ละภาคไม่ต่ำกว่า 60% ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 60% ในภาคการศึกษาใดถือว่าสอบตกในภาคการศึกษานั้น และต้องสอบแก้ตัว วิชาที่สอบไล่ได้ไม่ถึง 60% ในภาคพิเศษ (ฤดูร้อน) แล้วนำคะแนนที่ได้กลับมาเฉลี่ยแทน ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยถึง 60% นับว่าสอบได้ทุกลักษณะวิชาในภาคนั้น ถ้าไม่ถึงก็นับว่าสอบตก การสอบตกหลังจากที่ได้แก้ตัวในภาคพิเศษแล้วนี้ ทำให้นักศึกษาถูกออกจากรวมมหาวิทยาลัย ในขณะที่การวัดผลในชั้นปีที่ 2 - 4 ของคณะนี้เมื่ออายุความ 7 ปี นักศึกษาสอบตกวิชาใดก็ สอบวิชานั้นซ้ำอีกจนกว่าจะสอบได้ และสอบให้ได้ทุกวิชาไปจนครบตามหลักสูตร โดยนับแต่ เฉพาะวิชาสอบได้เท่านั้น วิชาที่สอบตกจะไม่มีผลนำมาคิดคะแนนเฉลี่ยแต่อย่างใด ทั้งนี้ เมื่อนักศึกษาคณะใดถูกออกเพราะสอบตกวิชาพื้นฐานทั่วไปจึงมักเป็นปัญหาระหว่างคณะนั้นกับ คณะศิลปศาสตร์ เสมอ¹

2) ข้อเสนอของคณะกรรมการวิจัยและวางรูปการศึกษาในมหาวิทยาลัย- ธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2509 ได้เสนอแนะแนวทางปรับปรุงในการศึกษาของมหาวิทยาลัย-

¹อรุณ รัชตะนาวิน, "หลักสูตรพื้นฐานของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : อดีตและ ปัจจุบัน," หน้า 147.

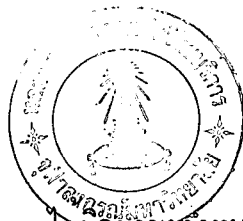
ธรรมศาสตร์จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการศึกษา และวัดผลเป็นระบบหน่วยกิต จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐานและหลักสูตร ของคณะต่าง ๆ ค่าย¹

การปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปในครั้งนั้นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดตั้ง คณะกรรมการกำหนดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2513 โดยมี ศาสตราจารย์ เสน่ห์ จามริก เป็นประธานกรรมการ กรรมการประกอบด้วยคณาจารย์จากคณะต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรชั้นปริญญาตรีของ มหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาและการวัดผลแบบหน่วยกิต แนวทางที่คณะกรรมการ นำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป มีดังต่อไปนี้

- 1.1 ประสานความมุ่งหมายทางวิชาชีพและวัตถุประสงค์ของการศึกษาใน ด้าน "การมุ่งให้นักศึกษาเป็นผู้มีปัญญา รู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์ปัญหา และสามารถ พัฒนาตัวเอง เอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้"
- 1.2 อำนวย "ให้นักศึกษาทุกคนได้รู้เรื่องสภาพแวดล้อมตัวเองให้มากที่สุด เป็นพื้นความรู้ทั่วไป" ทั้งนี้โดยจัดให้มีวิชาประเภทสหวิทยาการต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง (Multidisciplinary courses) เพื่อ
 - (ก) ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสังคมไทย และ
 - (ข) ส่งเสริม "ให้นักศึกษาเข้าใจที่ว่า วิทยาการต่าง ๆ มีความ สำคัญเกี่ยวโยงกันอย่างไรใกล้ชิด"
- 1.3 อำนวยความคล่องตัว "ให้นักศึกษามีโอกาสเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ตามความถนัดและความต้องการ..." ทั้งนี้ โดยพิจารณาตามลักษณะความ เหมาะสมของวิทยาการแต่ละแขนงไป²

¹ เรื่องเดียวกัน.

² มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัย," เอกสารแนบท้าย (สำเนา) บันทึกข้อความเรื่อง ขออนุมัติหลักสูตรวิชาพื้นฐานของมหาวิทยาลัย วันที่ 17 มีนาคม 2514, หน้า 1 (อีกสำเนา.)

จากแนวทางนี้ ทางคณะกรรมการได้พิจารณากำหนดเป้าหมายหลัก 3 ประการ
ของหลักสูตรพื้นฐานทั่วไปดังนี้

1. ให้ความรอบรู้เป็นพื้นฐานก่อนที่จะเข้ามาศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ
ด้าน เช่น สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ ช่วยให้ผู้เริ่มมีความรู้ในเรื่องของมนุษย์
สังคมและสภาพแวดล้อมในลักษณะที่เป็นสากลเพื่อจะช่วยให้เข้าใจการศึกษาในด้านเฉพาะ
สาขาวิชา เข้าใจความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันในส่วนที่กว้างของโลกและสังคม
2. ให้ความสามารถในการดำเนินการสื่อสาร
3. ให้ความรู้ในเรื่องของสังคมไทย ประวัติศาสตร์ไทย และสภาพ-
แวดล้อมภูมิศาสตร์¹

นอกจากนั้นคณะกรรมการได้เสนอว่าลักษณะการจัดหลักสูตรไม่ควรจำกัดตามหมวด
หมู่สาขาวิชา เช่นที่เคยจัดทำคือ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
แต่ควรจัดหมวดตามการเรียนรู้เป็น 3 หมวดคือ หมวดสภาพแวดล้อม หมวดการสื่อสาร
และหมวดเรื่องของไทยอันได้แก่ ประวัติศาสตร์ วรรณกรรมและศาสนา เป็นต้น แต่แนว
ความคิดนี้ไม่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากเป็นรูปแบบใหม่ที่ยังไม่มีการจัดทำมาก่อน²
คณะกรรมการกำหนดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยจึงได้พิจารณาจัดหลักสูตร
ตามรูปของการแบ่งสายวิชา เป็นหมวดวิชามนุษยศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ และหมวด-
วิชาสังคมศาสตร์³

¹ สัมภาษณ์ เสน่ห์ จามริก, ประธานคณะกรรมการกำหนดหลักสูตรวิชาพื้นฐาน-
ทั่วไป พ.ศ. 2513, พ.ศ. 2518, อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
10 มีนาคม 2524.

² สัมภาษณ์ เสน่ห์ จามริก.

³ ฝ่ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "(สำเนา) บันทึกข้อความเรื่องขอ
อนุมัติหลักสูตรวิชาพื้นฐานของมหาวิทยาลัย, วันที่ 17 มีนาคม 2514, หน้า 1.

หลังจากที่คณะกรรมการดังกล่าวได้พิจารณาขอร่างหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2514 โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ให้คำปรึกษาทั่วไป และอาจารย์ผู้ให้คำปรึกษาเฉพาะเรื่อง (ดูภาคผนวก) แล้วได้เสนอโครงสร้างของหลักสูตรมีดังนี้

มนุษยศาสตร์	10	หน่วยกิต
วิทยาศาสตร์	8	หน่วยกิต
สังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
ภาษาไทย	6	หน่วยกิต
ภาษาต่างประเทศ	6	หน่วยกิต
รวม	<u>36</u>	หน่วยกิต ¹

จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2514 ลดลงจากหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507 จำนวน 14 หน่วยกิต โครงการศึกษานั้นนักศึกษาสามารถเรียนได้ 16 หน่วยกิตต่อ 1 ภาคการศึกษา นักศึกษาสามารถเรียนได้ครบ 36 หน่วยกิตใน 2 ภาคการศึกษา แต่มหาวิทยาลัยไม่ได้บังคับว่านักศึกษาจะต้องเรียนวิชาพื้นฐานให้เสร็จใน 1 ปี อาจจะขยายเวลาเรียนใน 2 ปี โดยแทรกวิชาของคณะลงไปในช่วงนั้นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ นักศึกษาสามารถเลือกจดทะเบียนศึกษาวิชาใดก่อนหลังได้ ยกเว้นคณะนิติศาสตร์ซึ่งกำหนดให้นักศึกษาเรียนให้จบและสอบได้วิชาพื้นฐานให้ครบในปีที่ 1 ก่อน แล้วจึงเข้าคณะในปีที่ 2 ถ้ายังไม่ครบก็จะต้องไปเข้าคณะในต้นปีถัดไป ทั้งนี้ เพราะหลักสูตรคณะนิติศาสตร์แตกต่างจากหลักสูตรคณะอื่นที่จัดเป็นชั้นปีตามลำดับตายตัว²

¹มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คู่มือการศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2514.)

²ฝ่ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "บันทึกข้อความเรื่องรายงานคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัย," วันที่ 1 มีนาคม 2521, หน้า 2.

การกำหนดหน่วยกิตหมวดวิชามนุษยศาสตร์ และหมวดวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่า
หมวดวิชาสังคมศาสตร์นั้น เนื่องจากคณะกรรมการฯ พิจารณาว่าหมวดวิชามนุษยศาสตร์
เป็นวิชาที่สำคัญเกี่ยวกับความคิด จิตใจ ศิลปวัฒนธรรม เป็นส่วนที่มีบทบาทมากในการ
สร้างคุณธรรมและความเป็นคน สำหรับหมวดวิชาวิทยาศาสตร์นั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่
เลือกเพิ่มเติมอีกเพราะวิชาเอกของนักศึกษาส่วนมากเป็นวิชาทางสังคมศาสตร์ ดังนั้นจึง
พิจารณาให้มีจำนวนหน่วยกิตมากขึ้นในวิชาพื้นฐาน

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2514 นี้ เป็นหลักสูตรประเภทกระจายสัดส่วน
รายวิชาในลักษณะการกระจายสัดส่วนรายวิชาตามที่กำหนดให้ เช่นเดียวกับหลักสูตรวิชา-
พื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507 ได้ใช้ดำเนินการสอนอยู่ 5 ปี ก็ได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

4. หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2519

ในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปเนื่องจากมี
ผู้เสนอให้มีการพิจารณาว่าจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับปริญญาตรีมีมากเกินไป คือมีถึง
132 - 147 หน่วยกิต¹ ทำให้นักศึกษาต้องใช้เวลาเรียนในการฟังคำบรรยายเป็นส่วนใหญ่
ขาดการอ่านหนังสือค้นคว้าด้วยตนเอง วิชาพื้นฐานทั่วไปซึ่งอยู่ในหลักสูตรดังกล่าวด้วยก็มี
ลักษณะเช่นเดียวกันคือมีหน่วยกิตมากเกินไป นอกจากนั้นยังมีวิชาบังคับซึ่งทำให้นักศึกษา
เรียนบางวิชาเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาทั้งผู้บรรยายและผู้เรียน² ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ
เรื่องการจัดชั้นเรียน การฟังคำบรรยาย การตรวจสอบ และการคุมสอบ³

¹มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คู่มือการศึกษา 2515 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหา-
วิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515).

²มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "ความเป็นมาของหลักสูตรพื้นฐานโดยย่อ," เอกสาร
ประกอบการประชุมของคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐาน, หน้า 7.

³ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, "การจัดทำเนื้องานหลักสูตรพื้นฐานทั่วไป" เอกสารเสนอ
ในการสัมมนาการปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ หาดมาแตง
ศรีราชา ชลบุรี 10 - 12 มกราคม 2524, หน้า 5.

ทางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐาน
ทั่วไปโดยมี ศาสตราจารย์ เสน่ห์ จามริก ซึ่งเป็นรองอธิการบดีในขณะนั้น เป็นประธาน
กรรมการ และจากการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว ได้มีการลดจำนวนหน่วยกิต
ของหลักสูตรลงเหลือ 30 หน่วยกิต ลดลงจากเดิม 6 หน่วยกิต โครงสร้างของหลักสูตร
มีดังนี้

หมวดวิชามนุษยศาสตร์	6	หน่วยกิต
หมวดวิชาวิทยาศาสตร์	6	หน่วยกิต
หมวดวิชาสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
ภาษาไทย	6	หน่วยกิต
ภาษาต่างประเทศ	6	หน่วยกิต
รวม	30	หน่วยกิต

โดยลดหมวดวิชามนุษยศาสตร์ ซึ่งเดิมเป็น 10 หน่วยกิต เหลือเพียง 6 หน่วยกิต และ
ลดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งเดิมเป็น 8 หน่วยกิต เหลือ 6 หน่วยกิต ส่วนหมวดวิชา-
สังคมศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ยังคงเป็นหมวดละ 6 หน่วยกิตตามเดิม
และได้ยกข้อบังคับกำหนดหน่วยกิตสูงสุดที่นักศึกษาปีที่ 1 จะจดทะเบียนศึกษาในภาคปกติ
ไว้เพียง 15 หน่วยกิต การลดหน่วยกิตวิชาพื้นฐานและหน่วยกิตการจดทะเบียนศึกษา
ลักษณะวิชาลงเพื่อให้นักศึกษาได้มีเวลาอ่านและค้นคว้าศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น¹

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปนี้ปรับปรุงและใช้ใหม่ พ.ศ. 2519 นี้ ไม่ได้เปลี่ยนแปลง
ไปจากหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2514 มากนัก เพียงแต่เพิ่มวิชาบางวิชา
เข้าไปในแต่ละหมวด และให้เลิกวิชาบังคับในแต่ละหมวดให้เป็นวิชาเลือก เพื่อให้นักศึกษา

¹อรุณ รัชตะนาวิน, "หลักสูตรพื้นฐานของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : อดีต
และปัจจุบัน," หน้า 155.

จะได้กระจายไปเรียนในวิชาต่าง ๆ ทำให้จำนวนนักศึกษาในแต่ละวิชาน้อยลง เป็นการแก้ปัญหาที่นักศึกษาเรียนมากในบางวิชาโดยเฉพาะวิชาบังคับ และมหาวิทยาลัยได้ตั้งรองอธิการบดีฝ่ายวิชาพื้นฐานเป็นผู้รับผิดชอบการจัดสอนวิชาพื้นฐานแทนคณะกรรมการดำเนินการสอนหลักสูตรพื้นฐาน ซึ่งมีคณะศึกษาศาสตร์ เป็นประธาน¹

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2519 นี้เป็นหลักสูตรประเภทกระจายสัดส่วนรายวิชาในลักษณะการกระจายสัดส่วนรายวิชาโดยกำหนดชั้นคำให้ และได้ใช้เพียง 1 ปี ก็ได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในปลายปี พ.ศ. 2519 นั้นเอง

5. หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2520

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรพื้นฐาน พ.ศ. 2519 ทั้ง ๆ ที่เพิ่งใช้ไปได้เพียง 1 ปีนั้น เนื่องจากสาเหตุหลายประการคือ

1) เมื่อมหาวิทยาลัยเสนอหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปนี้ไปยังทบวงมหาวิทยาลัยแล้ว ได้รับการทักท้วงจากทบวงว่าในหลักสูตรยังกำหนดให้วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาเลือก ซึ่งไม่ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2517 ของทบวงฯ ทางทบวงฯ ขอให้มหาวิทยาลัยกำหนดวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับด้วย

2) ในระยะก่อนและหลังเหตุการณ์ในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์การสอนวิชาพื้นฐานของมหาวิทยาลัยไปในทำนองที่ว่าเกินไปเพื่อผลทางการเมือง

3) ระยะหลัง 6 ตุลาคม 2519 ทางทบวงฯ ได้แจ้งมาให้มหาวิทยาลัยจัดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปให้มีวิชาบังคับให้นักศึกษาทุกคนทุกแผนกต้องเรียนวิชาที่เน้นให้เห็นคุณค่าของการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยจัดเนื้อหาสาระของวิชานี้ให้ยูเรียนยึดมั่นใน

¹ฝ่ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "บันทึกข้อความเรื่องรายงานของกรรมการปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัย," หน้า 4.

สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ให้กับนักศึกษาใน
ปีการศึกษา 2520

4) หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับใหม่ พ.ศ. 2518 ของกระทรวงศึกษา-
ธิการ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก และนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยในเวลานั้นก็เป็น
ผู้ที่ได้ศึกษามาในหลักสูตรดังกล่าวมหาวิทยาลัยจึง เห็นสมควรปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐาน
ทั่วไป¹

การปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปครั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการ-
การปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐานขึ้น ประกอบไปด้วยอาจารย์จากทุกคณะ เป็นกรรมการ
ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่เคยสอนหลักสูตรพื้นฐาน หรือเป็นหัวหน้าสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ
การสอนหลักสูตรพื้นฐาน มีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คือ ศาสตราจารย์ อรุณ รัชตะนาวิน
เป็นประธานคณะกรรมการฯ ได้ตกลงกันในหลักการกว้าง ๆ ก่อนที่จะแบ่งกลุ่มไปทำงาน
ตามหมวดวิชา คือ หมวดวิชาสังคมศาสตร์ หมวดวิชามนุษยศาสตร์ หมวดวิชาภาษาไทย
และหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ หลักการที่ตกลงกันมีดังนี้คือ

1. ภายในหมวดเดียวกันพยายามจัดให้เป็นวิชาในลักษณะสหสาขาวิชา
และถ้าพยายามโยงให้สัมพันธ์กับวิชาในหมวดอื่นด้วยได้ก็ยิ่งดี
2. หลักสูตรพื้นฐานควรใช้เวลาศึกษารวม 1 ปี คือเป็น 1 ใน 4
ของวิชาระดับปริญญาตรีทั้งหมด ฉะนั้น หน่วยกิตที่สอนหากจำเป็นก็ไม่ต้อง
จำกัดอยู่เพียง 30 เพราะใน 1 ปีการศึกษานั้น นักศึกษาโดยเฉลี่ยควรเรียน
ได้ 36 หน่วยกิต ซึ่งเท่ากับ 18 หน่วยกิตใน 1 ภาคการศึกษาเวลาเรียนใน
ชั้น 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นไปตามหลักสูตรพื้นฐาน ปีการศึกษา 2514

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4 - 5.

การเรียนในชั้น 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์นั้น คณะกรรมการเห็นว่าไม่ได้มากเกินไป นักศึกษายังมีเวลาเหลือที่จะค้นคว้านอกห้อง เรียนได้อีกมาก¹

คณะกรรมการฯ ได้ตกลงกำหนดให้กระจายหน่วยกิตตามหมวดดังนี้

หมวดศึกษามนุษยศาสตร์	10	หน่วยกิต
หมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	8	หน่วยกิต
หมวดวิชาสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
ภาษาไทย	6	หน่วยกิต
ภาษาอังกฤษ	6	หน่วยกิต
รวม	<u>36</u>	หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ.2520 นี้ ตรงกับหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2514 หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2520 เป็นหลักสูตรประเภทกระจายสัดส่วนรายวิชาในลักษณะการกระจายสัดส่วนรายวิชาตามที่กำหนดให้ เช่นเดียวกับหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2507 และ พ.ศ. 2514 และได้ใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จนถึงในปัจจุบัน พ.ศ. 2523 รวมเวลา 4 ปี

ในขณะนี้กำลังมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา และมีธยมศึกษาใหม่ พ.ศ.2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ

กล่าวโดยสรุปหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดสร้างขึ้นโดยศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ โดยมีความมุ่งหมายให้นักศึกษามีความรู้ทั่วไป

¹อรุณ รัชตะนาวิน, "หลักสูตรพื้นฐานของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : อดีตและปัจจุบัน," หน้า 156 - 157.

เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี การจัดวางหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปฉบับแรก ซึ่งใช้ในปี พ.ศ. 2505 นั้น นำแบบอย่างมาจากของทางประเทศพิจารณาประกอบด้วยสภาพของสังคมไทย รูปแบบของหลักสูตรใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยอินเตอร์เนชันแนลคริสเตียน ในประเทศญี่ปุ่น และบางรายวิชาใกล้เคียงกับรายวิชาที่เสนอในรายงานของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เรื่องการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปในสังคมเสรี ดังนั้น หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงมีลักษณะเป็นสากลและได้ดำเนินการตามแนวคิดพื้นฐานของการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปตั้งแต่เริ่มต้นเพียงแต่ยังคงมีลักษณะของวิชาชีพรวมอยู่ด้วยหนึ่งในสี่ของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นจุดประสงค์ของผู้ร่างหลักสูตรที่จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตน ก่อนจะเลือกวิชาเฉพาะ แม้ว่าการจัดลักษณะหลักสูตร เช่นนี้จะมีได้เป็นไปตามอุดมการณ์ของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป ตามที่เข้าใจในปัจจุบันอย่างแท้จริงก็ตาม แต่ก็นับว่าเป็นการจัดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปที่อยู่ในรูปแบบของสากลอย่างมาก และผสมผสานตามอิทธิพลของวิชาชีพเฉพาะ ซึ่งมีอยู่มากในขณะนั้น อาจพิจารณาได้ว่าเป็นการจัดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปที่เหมาะสมกับสภาพของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสภาพของสังคมไทยในขณะนั้น และเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หลักสูตรนี้ใช้เป็นเวลา 2 ปี การจัดหลักสูตร เช่นนี้เป็นไปตามหลักการของการจัดหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีที่จัดกันอยู่โดยสากล แต่เป็นการทวนกระแสของแนวคิดที่เน้นวิชาชีพเฉพาะอย่างมาก และลักษณะเช่นนี้ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปอีก 4 ครั้งด้วยกัน ดังสรุปรายละเอียดไว้ในตารางที่ 3 สำหรับการเปลี่ยนแปลงหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชาสรุปแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 3
การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป				
หัวข้อการเปลี่ยนแปลง	พ.ศ. 2507	พ.ศ. 2514	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520
สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลง	1. จำนวนหน่วยกิตมากและใช้เวลาศึกษามากถึง 2 ปี 2. มีเวลาศึกษาวิชาชีพเฉพาะน้อย ไม่เป็นการเพียงพอ	1. การวัดผลวิชาพื้นฐานทั่วไป แตกต่างจากวิชาชีพเฉพาะ 2. การเปลี่ยนระบบการศึกษาเป็นระบบหน่วยกิตและระบบการวัดผลเป็นเกรด	1. จำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรปริญญาตรีมีมากเกินไป นักศึกษาพึงการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีเวลาค้นคว้าเพิ่มเติม 2. จำนวนนักศึกษามากในชั้นเรียน บางวิชาที่เป็นวิชาบังคับทำให้มีปัญหาในการเรียนการสอน	1. ไม่ได้บังคับวิชาคณิตศาสตร์ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีของทบวงมหาวิทยาลัย 2. เหตุผลทางการเมืองให้เรียนวิชาบังคับ 1 วิชา 3. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายใหม่ พ.ศ.2518
ผลของการเปลี่ยนแปลง	1. จำนวนหน่วยกิต 50 หน่วยกิต 2. ระยะเวลาศึกษา 1 ปี	1. จำนวนหน่วยกิต 36 หน่วยกิต 2. ระยะเวลาศึกษา 1 หรือ 2 ปี	1. จำนวนหน่วยกิต 30 หน่วยกิต 2. ระยะเวลาศึกษา 1 หรือ 2 ปี	1. จำนวนหน่วยกิต 36 หน่วยกิต 2. ระยะเวลาศึกษา 1 หรือ 2 ปี
ผู้จัดร่างหลักสูตร	ศาสตราจารย์ ดร.อตุล วิเชียรเจริญ และคณาจารย์คณะศิลปศาสตร์	คณะกรรมการกำหนดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัย	คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป	คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐาน
ระยะเวลาการใช้หลักสูตร	7 ปี	5 ปี	1 ปี	4 ปี

การเปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

หมวดวิชา	จำนวนหน่วยกิตหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป					
	พ.ศ. 2505	พ.ศ. 2507	พ.ศ. 2514	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520	
มนุษยศาสตร์	12	10	10	6	10	
วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	12	10	8	6	8	
สังคมศาสตร์	12	10	6	6	6	
ภาษา	ภาษาไทย	4	4	6	6	6
	ภาษาต่างประเทศ	36	16	6	6	6
วิชาเฉพาะค่านับเอง	12	-	-	-	-	
รวม	88	50	36	30	36	

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีระบุไว้อย่างชัดเจนในโครงการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) หนังสือธรรมศาสตร์ คู่มือการศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ และคู่มือการศึกษาของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ยกเว้นคู่มือการศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2521, 2522 และ 2523 ในที่นี้จะเสนอผลการศึกษาคู่มือของหลักสูตรดังกล่าวโดยเปรียบเทียบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป ตามการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 5 หลักสูตรด้วยกัน จุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้ง 5 ฉบับโดยย่อมีดังในตารางที่ 5 (รายละเอียดดูภาคผนวก)

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทั้ง 5 ฉบับนั้น สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และตรงกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปโดยสากลที่มีนักการศึกษาต่าง ๆ ได้สรุปไว้ เช่น เจมส์ ไบรแอนท์ โคนนัท (James Bryant Conant)¹ และเลwis บี เมฮิว (Lewis B. Mayhew)² เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปทั้ง 5 ฉบับแล้ว จะเห็นได้ว่าโดยหลักการแล้วจุดมุ่งหมายยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แต่ถ้าวิจำรณาในรายละเอียดแล้วจะมีแตกต่างกันบ้างดังนี้

¹Harvard Committee, General Education in a Free Society, p. 52.

²Lewis B. Mayhew, Higher Education in the Revolutionary Decades, p. 222.

การเปรียบเทียบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป				
พ.ศ. 2505	พ.ศ. 2507	พ.ศ. 2514	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520
1. ให้ความรู้ทั่วไปในวิชาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 2. ให้ความรู้กว้างและทัศนะกว้าง 3. เข้าใจธรรมชาติและจิตใญ่มนุษย์ 4. มองเห็นความสัมพันธ์ของวิชาเฉพาะคานกับแขนงวิชาอื่น ๆ และต่อสิ่งแวดลอม 5. รู้จักใช้ความคิดอ่านและวิจารณ์ในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติงาน 6. เป็นบุคคลที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคม ประชาชน และประเทศชาติมากขึ้น	1. เสริมสร้างพุทธิปัญญาให้มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญและแนวคิดในวิทยาการแขนงต่าง ๆ 2. มีความรอบรู้และความเข้าใจในธรรมชาติแวดล้อมในสภาพสังคม 3. เข้าใจธรรมชาติของจิตใญ่มนุษย์ 4. มองเห็นความสัมพันธ์ของวิชาเฉพาะคานกับแขนงวิชาอื่น ๆ 5. มีอุดมการณ์อันสูงส่ง มีทัศนะอันกว้าง 6. รู้จักใช้ความคิดอ่านและวิจารณ์ในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติงาน 7. เป็นบุคคลที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติมากขึ้น	1. เพื่อปลูกฝังคุณภาพและพื้นฐานวัฒนธรรมทางปัญญา ความคิด และทัศนคติอันส่งเสริมต่อการเสาะแสวงหาความรู้สมัยใหม่	1. เพื่อปลูกฝังคุณภาพและพื้นฐานวัฒนธรรมทางปัญญา ความคิด และทัศนคติอันส่งเสริมต่อการเสาะแสวงหาความรู้สมัยใหม่	1. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและพื้นฐานวัฒนธรรมทางปัญญา ความคิด และทัศนคติอันส่งเสริมต่อการเสาะแสวงหาความรู้สมัยใหม่ (จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2520 นี้มีได้ระบุแยกออกมาอย่างชัดเจนแต่รวบรวมอยู่ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยส่วนรวม)

1. ในค่านความรู้ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ. 2505 เน้นในค่านักวิชา
ความรู้ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ. 2507 เน้นสาระสำคัญและแนวคิดของวิชาความรู้
ซึ่งแตกต่างออกไป ส่วนจุดมุ่งหมาย พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 นั้น
เน้นเหมือนกันที่การ เสาะแสวงหาความรู้สมัยใหม่

2. ในค่านความเข้าใจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ. 2505 และจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตร พ.ศ. 2507 เหมือนกัน เน้นที่ความเข้าใจในธรรมชาติและจิตใจของมนุษย์
ตลอดจนความสัมพันธ์ของวิชาเฉพาะค่านกับแขนงวิชาอื่น ๆ ส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 นั้น เน้นที่ความเข้าใจในพื้นฐานของวัฒนธรรม
ธรรมที่จะทำให้เกิดปัญญาและความคิด ตลอดจนทัศนคติที่ส่งเสริมการแสวงหาความรู้สมัยใหม่

3. ในค่านทัศนคติ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ. 2505 มีได้เน้นในเรื่อง
ของทัศนคติอย่างชัดเจน แต่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ. 2507 ระบุว่าต้องการให้ผู้
สำเร็จการศึกษามีอุดมการณ์อันสูงส่ง ส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ. 2514
พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 นั้น เหมือนกันคือ เน้นที่ทัศนคติที่ส่งเสริมต่อการแสวงหา
วิชาความรู้สมัยใหม่

4. ในค่านคุณลักษณะ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ. 2505 และ พ.ศ. 2507
เหมือนกันคือ ต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษารู้จักใช้ความคิดอ่าน และวิจารณ์งานในการดำรง
ชีวิตและการปฏิบัติงาน เป็นบุคคลที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติมากขึ้น
ส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 ไม่ได้ระบุชัด
เจน แต่อาจตีความได้ว่าต้องการให้เป็นผู้ที่สนใจแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

แม้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้ง 5 ฉบับจะคล้ายคลึงกัน แต่ก็มีรายละเอียดแตกต่าง
กันบ้าง ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มที่จุดมุ่งหมายจะไปเน้นที่วิธีการศึกษาหาความรู้ใหม่มากกว่าตัว
ความรู้ ตรงกับแนวโน้มของการศึกษาในปัจจุบัน และตรงกับแนวคิดพื้นฐานของวิชาพื้นฐานทั่วไป
อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3 ฉบับหลัง คือ พ.ศ. 2514

พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 ก่อนข้างต้นและไม่มีรายละเอียดของคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่วิชาพื้นฐานทั่วไปจะส่งเสริมให้เกิดมีขึ้น นอกจากนั้นยังเน้นไปที่การเสาะแสวงหาความรู้สมัยใหม่ ซึ่งแม้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จะเข้าใจดีถึงที่ ศาสตราจารย์ อรุณ รัชตะนาวิน เขียนไว้ว่า

นับแต่เริ่มมีหลักสูตรพื้นฐานขึ้นในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปรวิจญาและจุดมุ่งหมายยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เมื่อสร้างเสริมปัญญา ความคิด และทัศนคติอันดีงาม มีความรอบรู้ รู้จักตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม มีวิจรรย์ญาณ มีความรัก และความใฝ่ใจในการแสวงหาความรู้ รู้จักค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นผลเมื่อถึง มีคุณธรรม¹

แต่การที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปไม่ได้เขียนรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในหนังสือคู่มือการศึกษา ปีการศึกษา 2521, 2522 และ 2523 ไม่มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปที่พิมพ์อยู่ด้วย คงมีแต่รายวิชาและคำบรรยายรายละเอียดวิชาเท่านั้น ลักษณะเช่นนี้จะทำให้นักศึกษาและอาจารย์ใหม่ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตลอดจนอาจารย์ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารและการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปขาดความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไป ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาของการไม่เห็นความสำคัญ และอาจจะเป็นอุปสรรคของการจัดการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปในแง่ของการให้ความร่วมมือและการประสานงาน ดังนั้น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชา-พื้นฐานทั่วไปจึงควรจะ เขียนไว้อย่างชัดเจนและตีพิมพ์ในคู่มือการศึกษาของมหาวิทยาลัยทุกฉบับ เพื่อเป็นการสื่อความหมายให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน

¹อรุณ รัชตะนาวิน, "หลักสูตรพื้นฐานของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : อดีตและปัจจุบัน," หน้า 160.

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปในระดับมหาวิทยาลัยนั้น สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในระดับหลักสูตร แต่เมื่อเปรียบเทียบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัยของหลักสูตรทั้ง 5 ฉบับแล้วได้ผลเช่นเดียวกันกับการเปรียบเทียบจุดมุ่งหมายระดับหลักสูตร กล่าวคือ โดยหลักการแล้วจุดมุ่งหมายของระดับมหาวิทยาลัยแต่ละระดับมหาวิทยาลัยไม่เปลี่ยนแปลง แต่ในรายละเอียดก็แตกต่างกันบ้าง ดังจะวิเคราะห์ที่เป็นรายมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัย-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยภาษา ตามลำดับ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยมนุษยศาสตร์ จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยใน พ.ศ. 2505 เน้นที่ความรู้ในข้อมูล การวิเคราะห์และการศึกษาเปรียบเทียบ จุดมุ่งหมาย พ.ศ. 2507 ยังคงเน้นเหมือนเดิมที่ความรู้ ส่วนที่แตกต่างคือ ไม่เน้นการวิเคราะห์และการศึกษาเปรียบเทียบ แต่เน้นความเข้าใจ สำหรับจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยมนุษยศาสตร์ พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 เน้นเหมือนจุดมุ่งหมาย พ.ศ. 2505 และ พ.ศ. 2507 ที่ความรู้และความเข้าใจส่วนที่แตกต่างคือ เน้นทัศนคติ
2. จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยใน พ.ศ. 2505 ได้ระบุไว้อย่างครบถ้วนทั้งทางด้านความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ โดยเน้นทางด้านทฤษฎี ความเข้าใจในความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์กับวิทยาการแขนงต่าง ๆ และสังคม และทัศนคติคือเห็นคุณค่าของวิทยาศาสตร์ในทางก่อประโยชน์ให้แก่มนุษยชาติและตระหนักถึงโทษของวิทยาศาสตร์ในขณะเดียวกัน ส่วนจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2507 พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 นั้น คล้ายคลึงกับจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2505 โดยเน้นที่ความรู้ ความเข้าใจวิทยาศาสตร์ทางด้านทฤษฎี ส่วนที่ขาดหายไปไม่ได้เน้นชัดเจนนั่นคือ ทัศนคติการเห็นคุณค่าและโทษของวิทยาศาสตร์ มีเฉพาะจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ใน พ.ศ. 2507 ที่เน้นให้ผู้เรียนเห็นอิทธิพลของวิทยาศาสตร์ประยุกต์

3. จุดมุ่งหมายของหมวดวิชาสังคมศาสตร์ จุดมุ่งหมายของหมวดวิชานี้ใน พ.ศ. 2505 ได้ระบุไว้ครบถ้วนเช่นเดียวกับจุดมุ่งหมายของหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ใน พ.ศ. 2505 กล่าวคือ ให้นักศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจในสภาพสังคมมนุษย์ในค่านิยมทัศนคติใหม่ที่มีความสนใจ นอกจากนั้นยังต้องการให้วิเคราะห์ถึงปัญหาาร่วมกันของสังคมต่าง ๆ จุดมุ่งหมาย พ.ศ. 2507 คล้ายคลึงกับจุดมุ่งหมาย พ.ศ. 2505 ที่แตกต่างออกไปเพิ่มเข้ามาคือ การศึกษาแนวความคิดของนักปราชญ์เกี่ยวกับกำเนิดและวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ทั้งในค่านิยมทัศนคติทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จุดมุ่งหมายของ พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 เหมือนกัน และแตกต่างจากจุดมุ่งหมาย พ.ศ. 2505 และ 2507 ที่การเน้นความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย และในค่านิยมทัศนคตินั้นต้องการปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

4. จุดมุ่งหมายของหมวดวิชาภาษา ในหมวดวิชาภาษานี้แบ่งออกเป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ภาษาต่างประเทศในที่นี้สำหรับหลักสูตร พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2507 (จนถึง พ.ศ. 2512) หมายถึง ภาษาอังกฤษ สำหรับหลักสูตร พ.ศ. 2514 หมายถึง ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมันและภาษาญี่ปุ่น หลักสูตร พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 หมายถึง ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาญี่ปุ่น ภาษารัสเซีย และภาษาจีน

จุดมุ่งหมายของภาษาไทยใน พ.ศ. 2505 และ พ.ศ. 2507 เหมือนกันคือ เน้นที่การใช้ภาษาในการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียนให้สละสลวยและได้ผลโดยสมบูรณ์ ส่วนจุดมุ่งหมายของภาษาไทย พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 นั้น เหมือนกันและเน้นแตกต่างจากจุดมุ่งหมายภาษาไทย พ.ศ. 2505 และ พ.ศ. 2507 ที่การฝึกทักษะให้สูงกวาระดับพื้นฐานโดยให้สามารถใช้ภาษาอย่างถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผลแสดงความคิดเห็นในเชิงความรู้และความคิด

จุดมุ่งหมายของภาษาต่างประเทศใน พ.ศ. 2505 เน้นที่การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้จากวิทยากรต่าง ๆ โดยให้นักศึกษาฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน จุดมุ่งหมายของภาษาต่างประเทศ พ.ศ. 2507 นั้น เน้นที่การอ่านมากกว่าทักษะอย่างอื่น ส่วนจุดมุ่งหมายของภาษาต่างประเทศ พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 นั้น เหมือนกันคือ เน้นการฝึกฝนทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสาร

จุดมุ่งหมายระดับวิชาในหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2507 และ พ.ศ. 2514 มีเฉพาะวิชาภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จุดมุ่งหมายระดับวิชาของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2519 มีเฉพาะวิชาภาษาไทยและวิชามนุษยศาสตร์กับภาษา และจุดมุ่งหมายระดับวิชาของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2520 มีเฉพาะวิชาภาษาไทย เท่านั้น จุดมุ่งหมายระดับวิชาที่กล่าวมาข้างต้นของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปต่าง ๆ นั้น เหมือนกัน และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายระดับหมวดวิชาของแต่ละวิชาดังกล่าว

เนื้อหาวิชาของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหมวดวิชาตามสาขาวิชา (Discipline) ในลักษณะคล้ายกับของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ในปี ค.ศ. 1945 คือ แบ่งเป็นหมวดวิชามนุษยศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ และหมวดวิชาสังคมศาสตร์ แกมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้แบ่งหมวดภาษาค้นคว้า รวมเป็น 4 หมวดวิชา สำหรับหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2505 ได้แบ่งหมวดวิชาเฉพาะด้านเบื้องต้นไว้ต่างหาก แต่เนื้อหาวิชาที่ยังคงครอบคลุมอยู่ในหมวดวิชามนุษยศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และหมวดวิชาสังคมศาสตร์อยู่ รายละเอียดของรายวิชาในหมวดวิชาต่าง ๆ แสดงไว้ในตารางที่ 6

การเปรียบเทียบรายวิชาของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

หมวดวิชา	หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป		
	พ.ศ. 2505	พ.ศ. 2507	พ.ศ. 2514
<u>มนุษยศาสตร์</u>	<p><u>บังคับ</u></p> <p>ศศ.104 ก. มนุษยศาสตร์ (4)</p> <p>ศศ.104 ข. มนุษยศาสตร์ (4)</p> <p>ศศ.204 มนุษยศาสตร์ (4)</p>	<p><u>บังคับ</u></p> <p>ศศ.104 ก. ศาสตร์เปรียบเทียบ (3)</p> <p><u>เลือก 1 วิชา</u></p> <p>ศศ.104 ก. มนุษย์ในวรรณกรรมเอกของโลก (2)</p> <p>ศศ.104 ก. คณิตในอดีตรและปัจจุบัน (2)</p> <p><u>บังคับ</u></p> <p>ศศ.104 ข. มนุษย์และจักรวาล: ปัญหาปรัชญา (3)</p> <p><u>เลือก 1 วิชา</u></p> <p>ศศ.104 ข. ตรรกวิทยาเบื้องต้น (2)</p> <p>ศศ.104 ข. ศิลปกรรมในอดีตรและปัจจุบัน (2)</p>	<p><u>บังคับ</u></p> <p>มธ.111 พื้นฐานอารยธรรมไทย (3)</p> <p>มธ.112 อารยธรรมยุคใหม่ (3)</p> <p>มธ.113 ปัญหาปรัชญา หรือ (2)</p> <p>มธ.114 ปัญหาศาสนา</p> <p><u>เลือก 1 วิชา</u></p> <p>มธ.115 มนุษย์กับวรรณกรรม (2)</p> <p>มธ.116 มนุษย์กับศิลปะ (2)</p> <p>มธ.117 ตรรกวิทยาเบื้องต้น (2)</p>
<u>วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์</u>	<p><u>บังคับ</u></p> <p>ศศ.103 ก. วิทยาศาสตร์ทั่วไป (4)</p> <p>ศศ.103 ข. วิทยาศาสตร์ทั่วไป (4)</p> <p>ศศ.203 วิทยาศาสตร์ทั่วไป (4)</p>	<p><u>บังคับ</u></p> <p>ศศ.103 ก. ธรรมชาติและวิทยาศาสตร์กายภาพ (3)</p> <p><u>เลือก 1 วิชา</u></p> <p>ศศ.103 ก. มนุษย์: ภาวะทางร่างกายและจิตใจ (2)</p> <p>ศศ.103 ก. คณิตศาสตร์ทั่วไป (2)</p>	<p><u>บังคับ</u></p> <p>มธ.101 มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ (3)</p> <p>มธ.102 มนุษย์กับวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (3)</p> <p><u>เลือก 1 วิชา</u></p> <p>มธ.104 หลักพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ (2)</p>

หมวดวิชา	หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป		
	พ.ศ. 2505	พ.ศ. 2507	พ.ศ. 2514
สังคมศาสตร์		<u>บังคับ</u> ศศ.103 ข.สิ่งมีชีวิตและความเจริญของ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ (3)	มธ.105 แคลคูลัสเบื้องต้น (2) มธ.103 มนุษยภาวะทางร่างกายและจิตใจ (2)
		<u>เลือก 1 วิชา</u> ศศ.103 ข.พัฒนาการของวิทยาศาสตร์ แคลคูลัส (2)	
	<u>บังคับ</u>	<u>บังคับ</u> ศศ.105 ก.อารยธรรมตะวันตก (3)	<u>เลือก 2 วิชา</u> มธ.121 มนุษย์กับสังคม (3)
	ศศ.105 ก.สังคมศาสตร์ (4)	<u>เลือก 1 วิชา</u> ศศ.105 ท.วิวัฒนาการของแนวความคิดและ สถาบันทางการเมือง (3)	มธ.122 สังคมกับการปกครอง (3)
	ศศ.105 ข.สังคมศาสตร์ (4)	ศศ.105 ก.จิตวิทยาสังคม (2)	มธ.123 สังคมกับกฎหมาย (3)
	ศศ.205 สังคมศาสตร์ (4)	<u>บังคับ</u> ศศ.105 ข.อารยธรรมตะวันออก (3)	มธ.124 สังคมกับเศรษฐกิจ (3)
		<u>เลือก 1 วิชา</u> ศศ.105 ข.วิวัฒนาการของแนวความคิดและ สถาบันทางเศรษฐกิจ (2)	

หมวดวิชา	หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป		
	พ.ศ. 2505	พ.ศ. 2507	พ.ศ. 2514
ภาษา		ศศ.105 ข. วรรณนาการทางสังคม (2)	
	<u>บังคับ</u>	<u>บังคับ</u>	<u>บังคับ</u>
	ศศ.102 ก. ภาษาไทย (2)	ศศ.102 ก. ภาษาไทย (2)	มธ.131 ภาษาไทย (3)
	ศศ.102 ข. ภาษาไทย (2)	ศศ.102 ข. ภาษาไทย (2)	มธ.132 ภาษาไทย (3)
	ภาษาอังกฤษ	ภาษาอังกฤษ	<u>เลือก</u>
			ภาษาต่างประเทศเลือก 2 วิชา จากภาษาไทย
			ภาษาหนึ่ง (ภาษาหนึ่งจัด 2 วิชา 6 หน่วยกิต)
	ศศ.101 ก. { การพูด (3) -หลักภาษา (3) -การอ่าน (3)	ศศ.101 ก. { -การพูด (3) -หลักภาษา (2) -การอ่าน (3)	มธ.141-142 ภาษาอังกฤษ
	ศศ.101 ข. { การพูด (3) -หลักภาษา (3) -การอ่าน (3)	ศศ.101 ข. { -การพูด (2) -การเขียน (2) -การอ่าน (4)	มธ.151-152 ภาษาฝรั่งเศส
			มธ.161-162 ภาษาเยอรมัน
	ศศ.201 ก. { การเขียน (3) -หลักภาษา (3) -การอ่าน (3)		มธ.171-172 ภาษาญี่ปุ่น
	ศศ.201 ข. { การเขียน (3) -การอ่าน (6)		

หมวดวิชา	หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป		
	พ.ศ. 2505	พ.ศ. 2507	พ.ศ. 2514
วิชาเฉพาะทางเบื้องต้น	<p>เลือกตามที่กำหนดของแต่ละคณะ ๓ ละ 4 วิชา</p> <p>ศศ.206-ปรัชญา เบื้องต้น (3)</p> <p>ศศ.207 ตรรกวิทยา (3)</p> <p>ศศ.208 จิตวิทยา เบื้องต้น (3)</p> <p>ศศ.209 ระเบียบวิธีการวิจัย (3)</p> <p>ศศ.210 สถิติ เบื้องต้น (3)</p> <p>ศศ.211 ภูมิศาสตร์มนุษย์ชาติ (3)</p> <p>ศศ.212 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (3)</p> <p>ศศ.213 สังคมวิทยา เบื้องต้น (3)</p> <p>ศศ.214 หลักกฎหมายทั่วไป (3)</p> <p>ศศ.215 เศรษฐศาสตร์ เบื้องต้น (3)</p> <p>ศศ.216 รัฐศาสตร์ เบื้องต้น (3)</p> <p>ศศ.217 พาณิชยศาสตร์ เบื้องต้น (3)</p> <p>ศศ.218 วารสารศาสตร์ เบื้องต้น (3)</p>		

หมวดวิชา	หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป	
	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520
มนุษยศาสตร์	<u>เลือก 2 สาขา วิชา ละ 1 วิชา</u>	<u>บังคับ</u>
	<u>สาขาอารยธรรม</u>	มธ.111 อารยธรรมไทย (2)
	มธ.111 พื้นฐานอารยธรรมไทย (3)	มธ.112 อารยธรรมตะวันตก (3)
	มธ.112 อารยธรรมตะวันตก (3)	มธ.117 อารยธรรมตะวันออก (3)
	มธ.113/19 อารยธรรมตะวันออก (3)	<u>เลือก 1 วิชา</u>
	<u>สาขาศาสตร์และปรัชญา</u>	มธ.113 ความรู้พื้นฐานของปรัชญา (2)
	มธ.114 ปรัชญา (3)	มธ.114 ความรู้พื้นฐานทางศาสนา (2)
	มธ.115/19 (มธ.113) ปรัชญา (3)	มธ.115 มนุษย์กับวรรณคดี (2)
	มธ.116/19 (มธ.117) ตรรกวิทยาเบื้องต้น (3)	มธ.116 มนุษย์กับศิลปะและดนตรี (2)
	<u>สาขาภาษาวรรณกรรมและศิลปะ</u>	
	มธ.117/19 (มธ.115) มนุษย์กับวรรณกรรม (3)	
	มธ.118 (มธ.116) มนุษย์กับศิลปะและดนตรี (3)	
	มธ.119 มนุษย์กับภาษา (3)	

ตารางที่ 6 (ต่อ)

หมวดวิชา	หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป	
	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520
วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	เลือก 2 สาขา และ 1 วิชา	เลือก 1 วิชาจากแต่ละสาขา
	สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ	วิทยาศาสตร์กายภาพ
	มธ.101 มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ (3)	มธ.100 วิทยาศาสตร์และสังคม (2)
	มธ.102/19 พัฒนาการของวิทยาศาสตร์ (3)	มธ.101 มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ (3)
	มธ.103/19 พลังงานกับสภาพแวดล้อม (3)	มธ.102/19 พัฒนาการของวิทยาศาสตร์ (3)
	สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ	วิทยาศาสตร์ชีวภาพ
	มธ.104/19 (มธ.103) มนุษย์กับภาวะทางร่างกายและจิตใจ (3)	มธ.104/19 มนุษย์ภาวะทางร่างกายและจิตใจ (2)
	มธ.105/19 (มธ.102) วิทยาศาสตร์ชีวภาพกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (3)	มธ.105/19 มนุษย์กับวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (3)
	มธ.106 ชีวิตกับสภาพแวดล้อม (3)	มธ.106 ชีวิตกับสภาพแวดล้อม (3)
	มธ.107 พืชกับสังคมมนุษย์ (3)	คณิตศาสตร์
	สาขาคณิตศาสตร์	มธ.108 หลักพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ (3)
	มธ.108 (มธ.104) หลักพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ (3)	มธ.107 คณิตศาสตร์ทั่วไประดับมหาวิทยาลัย (3)
	มธ.109 (มธ.105) แคลคูลัสเบื้องต้น (3)	

ตารางที่ 6 (ต่อ)

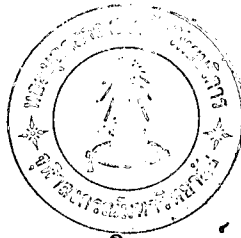
หมวดวิชา	หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป	
	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520
<u>สังคมศาสตร์</u>	<u>เลือก 2 วิชา</u> มธ.121 มนุษย์กับสังคม (3) มธ.122 สังคมกับการปกครอง (3) มธ.123 สังคมกับกฎหมาย (3) มธ.124 สังคมกับเศรษฐกิจ (3) มธ.125 สังคมกับการสื่อสาร (3) มธ.126 สังคมกับธุรกิจ (3)	<u>เลือก 2 วิชา</u> มธ.121 มนุษย์กับสังคม (3) มธ.122 (บังคับ) สังคมกับการปกครอง (3) มธ.123 ความรู้พื้นฐานทางนิติศาสตร์ (3) มธ.124 สังคมกับเศรษฐกิจ (3)
<u>ภาษา</u>	<u>บังคับ</u> มธ.131 ภาษาไทย 1 (3) มธ.132 ภาษาไทย 2 (3)	<u>บังคับ</u> มธ.131 การใช้ภาษาไทย 1 (3) มธ.132 การใช้ภาษาไทย 2 (3)
	<u>เลือก</u> ภาษาต่างประเทศเลือก 2 วิชา จากภาษาใดภาษาหนึ่ง (ภาษาหนึ่งจัด 2 วิชา 6 หน่วยกิต) มธ.141-142 ภาษาอังกฤษ	<u>เลือก</u> ภาษาต่างประเทศเลือก 2 วิชา จากภาษาใดภาษาหนึ่ง (ภาษาหนึ่งจัด 2 วิชา 6 หน่วยกิต) อ. 141-142 ภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

หมวดวิชา	หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป	
	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520
	มธ.151-152 ภาษาฝรั่งเศส มธ.161-162 ภาษาเยอรมัน มธ.171-172 ภาษาญี่ปุ่น มธ.181-182 ภาษารूसเซีย มธ.191-192 ภาษาจีน	ฝ. 151-152 ภาษาฝรั่งเศส ย. 161-162 ภาษาเยอรมัน ญ. 171-172 ภาษาญี่ปุ่น รช.181-182 ภาษารूसเซีย จน.191-192 ภาษาจีน
<u>วิชาเฉพาะก้านเบื้องต้น</u>	—	—

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนหน่วยกิตของวิชา

- ที่มา :
1. เอกสารหลักสูตร 2 ปีแรก คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2505, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
 2. เอกสารแนวการสอนหลักสูตรปริญญาตรีปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2507, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
 3. คู่มือการศึกษา 2515, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
 4. คู่มือการศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2519 - 2520, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
 5. คู่มือการศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2521, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จากตารางที่ 6 ได้พิจารณาการวิเคราะห์รายวิชาและเนื้อหาวิชาของหมวดวิชาต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1. หมวดศึกษามนุษยศาสตร์ รายวิชาในหมวดนี้โดยส่วนรวมมีพัฒนาการใน ด้านของจำนวนและโอกาสที่จะเลือกเรียนมากขึ้น

ลักษณะของรายวิชาในหมวดศึกษามนุษยศาสตร์ พ.ศ. 2505 เป็นรายวิชาสห- วิทยาการทั้งหมด รายวิชาในหมวดนี้ พ.ศ. 2507 พ.ศ. 2514 และ พ.ศ. 2519 มีรายวิชาเบื้องต้นเหมือนกัน 1 วิชาคือ ตรรกวิทยาเบื้องต้น นอกนั้นเป็นรายวิชาสหวิทยาการ สำหรับรายวิชาในหมวดศึกษามนุษยศาสตร์ พ.ศ. 2520 มีรายวิชาเบื้องต้น 1 วิชา คือ ความรู้พื้นฐานทางปรัชญา นอกนั้นเป็นรายวิชาสหวิทยาการ

ลักษณะของ เนื้อหาวิชาของรายวิชาในหมวดศึกษามนุษยศาสตร์ทั้งหมดเหมือนกัน คือเป็นเนื้อหาวิชาประเภทความรู้และความเข้าใจ เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของหมวดวิชา มนุษยศาสตร์ ซึ่ง เน้นการศึกษาในลักษณะของสหวิทยาการแล้ว มีรายวิชาในหมวดนี้ 2 วิชา ที่ไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย คือ วิชาตรรกวิทยาเบื้องต้น และวิชาความรู้พื้นฐานทางปรัชญา

เนื้อหาวิชาของรายวิชาในหมวดศึกษามนุษยศาสตร์มีพัฒนาการจากรายละเอียด กว้าง ๆ รวมกันของหลายสาขาวิชา เป็นรายละเอียดแยกย่อยรายวิชาที่แต่ละวิชารวมสาขา วิชา 2 หรือ 3 สาขาวิชาเข้าด้วยกัน โดยเอาตัวมนุษย์เป็นแกนกลาง แล้วค่อย ๆ เพิ่ม ปัญหา เข้า เป็นตัวแกนกลางและ เนื้อหาวิชา เน้นมาทางค่านิยมไทยและการดำรงชีวิตใน ปัจจุบันมากขึ้น

เนื้อหาวิชาของรายวิชาในหมวดศึกษามนุษยศาสตร์ พ.ศ. 2505 มีลักษณะ เป็น รายละเอียดกว้าง ๆ รวมหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกันและแบ่งด้วยระยะเวลาออกเป็น 3 วิชา เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2507 นั้น แยกย่อยรายวิชาตามสาขาวิชาแต่ยังคงรวมสาขา วิชา 2 หรือ 3 สาขาวิชาเข้าด้วยกัน และเริ่มเอามนุษย์เป็นแกนกลาง 2 วิชา คือ "มนุษย์" ในวรรณกรรมเอกของโลกและมนุษย์และจักรวาล เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2514

นั้นเพิ่มลักษณะเอาปัญหาเป็นแกนกลาง 2 วิชา คือ ปัญหาปรัชญาและปัญหาศาสนา และกลับไปใช้แนวของ พ.ศ. 2505 คือ เนื้อหาวิชารวมหลายสาขาเข้าด้วยกันอีก 2 วิชา คือ พื้นฐานอารยธรรมไทยและอารยธรรมยุคใหม่ เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2519 เหมือนเนื้อหาวิชา พ.ศ. 2514 ยกเว้นวิชาที่เพิ่มใหม่คือ อารยธรรมตะวันตก อารยธรรมตะวันออก และมนุษยกับภาษา สำหรับเนื้อหาวิชา พ.ศ. 2520 นั้น ปรับปรุงใหม่ให้ทันสมัยแม้จะใช้ชื่อวิชาเดิม เนื้อหาวิชาเน้นในแนว เหตุและผล และได้ตัดเนื้อหาวิชาที่เป็นลักษณะเอาปัญหาเป็นแกนกลางออก แต่ได้แทรกการอธิบายปัญหาไว้ในเนื้อหาวิชา และลักษณะเนื้อหาวิชาเน้นสภาพปัจจุบันทั้งทางค่านิยมสังคมและการดำรงชีวิต

2. หมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ รายวิชาในหมวดนี้โดยส่วนรวม มีพัฒนาการในค่านิยมของจำนวนและโอกาสที่จะเลือกเรียนมากขึ้น

ลักษณะของรายวิชาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2505 เป็นรายวิชาเบื้องต้น 2 วิชา คือ ศศ.103 ก. และ ศศ.103 ข. ความรู้ทั่วไปทางวิทยาศาสตร์ และเป็นรายวิชาสหวิทยาการเพียงวิชาเดียวคือ ศศ.203 ความรู้ทั่วไปทางวิทยาศาสตร์ รายวิชาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พ.ศ. 2507 พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 มีรายวิชาเบื้องต้นเหมือนกัน คือวิชาทางคณิตศาสตร์ซึ่งมีอยู่ 2 วิชา ในแต่ละหลักสูตร นอกนั้นเป็นรายวิชาสหวิทยาการทั้งหมด

ลักษณะของเนื้อหาวิชาของรายวิชาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ทั้งหมดเหมือนกันคือ วิชาทางวิทยาศาสตร์เป็นเนื้อหาวิชาประเภทความรู้และความเข้าใจ วิชาทางคณิตศาสตร์เป็นเนื้อหาวิชาประเภททักษะการศึกษาขั้นสูง ยกเว้นหมวดวิชา-วิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2505 ที่ไม่มีวิชาทางคณิตศาสตร์ แต่มีวิชาสถิติเบื้องต้นอยู่ในหมวดวิชาเฉพาะค่านิยมเบื้องต้น เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของหมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วมีแค่จุดมุ่งหมายของวิชาทางวิทยาศาสตร์ไม่มีจุดมุ่งหมายของวิชาทางคณิตศาสตร์ระบุไว้นั้น เป็นจุดมุ่งหมายเชิงสหวิทยาการ มีรายวิชาในหมวดนี้ 2 วิชาที่ไม่สอดคล้อง

คล้องกับจุดมุ่งหมาย คือ ศศ.103 ก. และ ศศ.103 ข. ความรู้ทั่วไปทางวิทยาศาสตร์
ทั้งนี้ยกเว้นไม่พิจารณาวิชาทางคณิตศาสตร์ในแง่นี้เพราะไม่มีจุดมุ่งหมายระบุเอาไว้

เนื้อหาวิชาของรายวิชาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จะแยกการ
วิเคราะห์ออกจากกัน เนื่องจากลักษณะเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน ดังได้กล่าวมาแล้วว่า
เนื้อหาวิชาของวิทยาศาสตร์เป็นประเภทความรู้และความเข้าใจ ในขณะที่เนื้อหาวิชา
ทางคณิตศาสตร์เป็นประเภททักษะการศึกษาระดับสูง

แนวพัฒนาการของเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์นั้น มีพัฒนาการจาก
รายละเอียดเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นรายละเอียดวิชาที่เอา
มนุษย์เป็นแกนกลาง และเน้นอิทธิพลของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อสาขาวิชาต่าง ๆ ไม่มีการนำ
เอาปัญหามาเป็นแกนกลางอย่างชัดเจน แต่ได้แทรกการวิเคราะห์ปัญหาไว้ในเนื้อหาวิชา
เนื้อหาวิชาได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยขึ้นตามลำดับ และเน้นอนาคตด้วย

เนื้อหาวิชาของรายวิชาวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2505 เป็นรายละเอียดเฉพาะ
วิชาวิทยาศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงศตวรรษที่ 20 และแบ่งด้วยระยะเวลาเป็น 3 วิชา
เฉพาะวิชาที่ 3 คือ ศศ.203 วิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป นั้น เน้นอิทธิพลของวิทยาศาสตร์
ที่มีต่อแขนงวิชาต่าง ๆ ด้วย เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2507 นั้น แยกย่อยเป็นรายวิชาและ
เน้นอิทธิพลของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อแขนงวิชาต่าง ๆ ในทุกรายวิชา และเริ่มเอามนุษย์
เป็นแกนกลาง ได้แก่ วิชามนุษย์ : ภาวะทางร่างกายและจิตใจ เนื้อหาวิชา พ.ศ.2514
ใช้มนุษย์เป็นแกนกลางทั้งหมดและเน้นในเรื่องปัญหาทั้งในปัจจุบัน และที่คาดว่าจะเกิดใน
อนาคตโดยพิจารณาเกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชา เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2519 ใช้มนุษย์เป็น
แกนกลาง 2 วิชาคือ มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ และมนุษย์กับภาวะทางร่างกายและ
จิตใจ เฉพาะวิชาหลังนี้มีเนื้อหาวิชาเหมือนกับ พ.ศ. 2514 นอกจากนั้นเป็นรายละเอียด
ที่เน้นสภาพแวดล้อม สภาพสังคมโดยโยงมาถึงมนุษย์และยังคงพิจารณาเกี่ยวข้องกับหลาย
สาขาวิชา รวมถึงความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์กับปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

ปรัชญาและศาสนา เนื้อหาวิชาทันสมัยและเน้นสภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2520 คล้ายคลึงกับ พ.ศ. 2519 รายวิชาที่มีเนื้อหาวิชาเหมือนกันได้แก่มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ พัฒนาการของวิทยาศาสตร์ มนุษย์กับภาวะทางร่างกาย และจิตใจ และชีวิตกับสภาพแวดล้อม สำหรับวิชามนุษย์กับวิทยาศาสตร์ชีวภาพนั้น เนื้อหาคล้ายกับวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วิชาที่เพิ่มใหม่คือ วิชาวิทยาศาสตร์และสังคม ซึ่งมีรายละเอียดวิชาที่สั้นแต่มีความหมายกว้างมาก

เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์นั้น ในหลักสูตร พ.ศ. 2505 มีวิชาเดียวคือ สถิติเบื้องต้น อยู่ในหมวดวิชาเฉพาะด้านเบื้องต้น พัฒนาการของเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ เริ่มจากเนื้อหาของคณิตศาสตร์เบื้องต้นล้วน ๆ ไปเป็นการอธิบายให้เข้าใจความหมาย ปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยขึ้นและเน้นการประยุกต์ใช้ทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เองด้วย ไม่มีการเชื่อมโยงกับสาขาวิชาอื่นเพราะเป็นเนื้อหาประเภททักษะการศึกษาระดับสูง

สำหรับหลักสูตร พ.ศ. 2507 จัดให้มี 2 วิชาคือ คณิตศาสตร์ทั่วไปและแคลคูลัส คณิตศาสตร์ทั่วไปนั้น เนื้อหาวิชารวมคณิตศาสตร์สาขาย่อยต่าง ๆ เข้าด้วยกันคือ สถิติ พีชคณิต และแคลคูลัส เป็นรายละเอียดเบื้องต้น ส่วนแคลคูลัสนั้นเป็นเนื้อหาเบื้องต้น เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2514 และ พ.ศ. 2519 คล้ายกับเนื้อหาวิชา พ.ศ. 2507 แต่ปรับปรุงให้ทันสมัยกว่าและเน้นการประยุกต์ใช้คณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาในวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2519 เน้นในด้านการเข้าใจความหมายต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2520 ปรับปรุงให้ทันสมัยขึ้นโดยจัดเป็นคณิตศาสตร์ที่รวมสาขาย่อยของวิชาคณิตศาสตร์ไว้ด้วยกัน รวม 2 วิชา แต่มีลักษณะความยากง่ายต่างระดับกัน

3. หมวดวิชาสังคมศาสตร์ รายวิชาในหมวดนี้มีพัฒนาการในด้านของจำนวนวิชามากและน้อยสลับกัน ในด้านโอกาสของการเลือกเรียนมีโอกาสดูเลือกเรียนมากขึ้นและน้อยลง

ลักษณะของรายวิชาในหมวดวิชาสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2505 เป็นรายวิชาสหวิทยาการทั้งหมด รายวิชาในหมวดนี้ พ.ศ. 2507 มีวิชาเบื้องต้น 3 วิชาคือ วิวัฒนาการของแนวความคิดและสถาบันทางการเมือง วิวัฒนาการของแนวความคิดและสถาบันทางเศรษฐกิจ และวิวัฒนาการทางสังคม อีก 3 วิชาเป็นสหวิทยาการ รายวิชาใน พ.ศ. 2514 และ พ.ศ. 2519 เป็นรายวิชาสหวิทยาการทั้งหมด รายวิชาใน พ.ศ. 2520 มีวิชาเบื้องต้น 1 วิชา คือ ความรู้พื้นฐานทางนิติศาสตร์

ลักษณะเนื้อหาของรายวิชาในหมวดวิชาสังคมศาสตร์ทั้งหมดเหมือนกัน คือ เป็นเนื้อหาวิชาประเภทความรู้และความเข้าใจ เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของหมวดวิชาสังคมศาสตร์ ซึ่งเน้นการศึกษาในลักษณะของสหวิทยาการแล้ว มีรายวิชาในหมวดนี้ 4 วิชาที่ไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย คือ วิวัฒนาการของแนวความคิดและสถาบันทางการเมือง วิวัฒนาการของแนวความคิดและสถาบันทางเศรษฐกิจ วิวัฒนาการทางสังคม และความรู้พื้นฐานทางนิติศาสตร์

เนื้อหาของรายวิชาในหมวดวิชาสังคมศาสตร์มีพัฒนาการจากรายละเอียดกว้าง ๆ รวมกันของหลายสาขาวิชาเป็นรายละเอียดแยกย่อยรายวิชาที่มีทั้งวิชาที่เป็นสาขาวิชาเดี่ยวและวิชาที่รวม 2 สาขาวิชา หรือหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน เน้นในเรื่องอิทธิพลสาเหตุและปัญหา สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต และต่อมาเอาสังคมเป็นแกนกลางร่วมกับสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น การปกครอง กฎหมาย และเศรษฐกิจ เป็นต้น เนื้อหาวิชาทันสมัยและเน้นทางด้านสังคมไทยมากขึ้น

เนื้อหาของรายวิชาในหมวดวิชาสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2505 มีลักษณะเป็นรายละเอียดกว้าง ๆ รวมหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน และแบ่งด้วยระยะเวลาออกเป็น 3 วิชาเช่นเดียวกับหมวดวิชามนุษยศาสตร์ เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2507 นั้น แยกย่อยรายวิชาประเภทเนื้อหาของวิชาสาขาเดี่ยว 3 วิชาคือ วิวัฒนาการของแนวความคิดและสถาบันทางการเมือง วิวัฒนาการของแนวความคิดและสถาบันทางเศรษฐกิจ และวิวัฒนาการทาง-

สังคม ประเภทที่มีเนื้อหาวิชา 2 สาขาวิชาคือ จิตวิทยาสังคม และประเพณีรวมหลาย สาขาวิชาเข้าด้วยกัน คือ อารยธรรมตะวันตก และอารยธรรมตะวันออก 2 วิชาหลังนี้ ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2514 จัดไปอยู่ในหมวดวิชามนุษยศาสตร์ เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2507 นี้เน้นในเรื่องอิทธิพล สาเหตุ ปัญหา สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 มีลักษณะคล้ายคลึงกัน รายวิชาที่มีเนื้อหา เหมือนกันของ พ.ศ. 2514 และ พ.ศ. 2519 คือ สังคมกับการปกครอง สังคมกับกฎหมาย ที่คล้ายกันคือ มนุษย์กับสังคมและสังคมกับเศรษฐกิจ แต่เนื้อหาวิชาของ พ.ศ. 2519 ใน 2 วิชาหลังนี้ทันสมัยขึ้น และเน้นทางด้านสังคมไทยมากกว่า เนื้อหาวิชาของ พ.ศ. 2520 ทันสมัยและยังคงเน้นด้านสังคมไทยมากขึ้น

4. หมวดวิชาภาษา รายวิชาในหมวดนี้แบ่งออกเป็นภาษาไทยและภาษา ต่างประเทศ สำหรับภาษาไทย เป็นวิชาบังคับตลอดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2520 มี 2 รายวิชา จำนวนหน่วยกิตเพิ่มจากวิชาละ 2 หน่วยกิต เป็น 3 หน่วยกิต ในปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา สำหรับภาษาต่างประเทศ พ.ศ. 2505 ถึง พ.ศ. 2512 ศึกษาเฉพาะภาษาอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2512 เพิ่มภาษาต่างประเทศอีก 3 ภาษา ให้เลือกคือ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน และภาษาญี่ปุ่น ในส่วนให้เลือกนั้นกำหนด ให้เลือกได้เพียง 4 หน่วยกิต และอาจเลือกภาษาอังกฤษได้อีก ในส่วนบังคับเป็น ภาษาอังกฤษจำนวน 12 หน่วยกิต ในปี พ.ศ. 2514 ให้เลือกเรียนภาษาต่างประเทศ เพียง 1 ภาษา จำนวน 2 วิชา 6 หน่วยกิต คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษา-เยอรมัน หรือภาษาญี่ปุ่น

เฉพาะภาษาอังกฤษมีการทดสอบเพื่อจัดระดับความรู้ และนักศึกษาเข้า เรียนตามระดับความรู้ ซึ่งนักศึกษาอาจได้รับการยกเว้นไม่ต้องศึกษาและได้รับหน่วยกิต 3 - 6 หน่วยกิต และไต่ระดับ 5 โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมเรียนศึกษาลักษณะ วิชานี้ ถ้าผลการทดสอบปรากฏว่านักศึกษายังมีความรู้ไม่ถึงระดับที่กำหนดไว้ นักศึกษาผู้นั้น จะต้องศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ซึ่งมี 2 รายวิชาตามระดับความรู้ของนักศึกษา

การศึกษาวិชาภาษาอังกฤษดังกล่าวนี้นักศึกษาจะไม่ได้รับหน่วยกิตและต้องเสียค่าธรรมเนียมจกทะเบียนการศึกษาตามระเบียบ

การเลือกศึกษาภาษาต่างประเทศนี้ใน พ.ศ. 2514 คณะต่าง ๆ ได้กำหนดให้นักศึกษาต้องศึกษาตามความต้องการของสาขาวิชาดังนี้คือ

<u>สาขาวิชา</u>	<u>ภาษาต่างประเทศ</u>
นิติศาสตร์	นักศึกษาอาจเลือกเรียนภาษาใดก็ได้
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี (ทุกสาขาวิชา)	นักศึกษาต้องเรียนภาษาอังกฤษ
รัฐศาสตร์	นักศึกษาต้องเรียนภาษาอังกฤษ
เศรษฐศาสตร์	นักศึกษาต้องเรียนภาษาอังกฤษ
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	นักศึกษาต้องเรียนภาษาอังกฤษ
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	นักศึกษาต้องเรียนภาษาอังกฤษ
ศิลปศาสตร์	
- สาขาวิชาภาษาศาสตร์	
สาขาวิชาภาษาอังกฤษและ	นักศึกษาต้องเรียนภาษาอังกฤษ
สาขาวิชาภาษาและวรรณคดี	
- สาขาวิชาอื่น	นักศึกษาอาจเลือกเรียนภาษาใดก็ได้
วารสารศาสตร์	นักศึกษาอาจเลือกเรียนภาษาใดก็ได้

การกำหนดการเลือกภาษาต่างประเทศดังนี้ใช้บังคับมาจนถึงปี พ.ศ. 2519 ในปี พ.ศ. 2520 มีเปลี่ยนแปลงเฉพาะสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ให้นักศึกษาเลือกศึกษาภาษาใดก็ได้ และสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส นักศึกษาต้องเรียนภาษาฝรั่งเศส สาขาวิชาอื่น ๆ ยังคงบังคับเหมือนเดิม

ในปี พ.ศ. 2519 ได้เพิ่มภาษาต่างประเทศให้เลือกเพิ่มขึ้นอีก 2 ภาษาคือ ภาษารุสเซียและภาษาจีน และได้จัดให้มีการทดสอบระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศส และ ภาษาจีนเพิ่มขึ้น โดยให้หลักเกณฑ์เดียวกับภาษาอังกฤษใน พ.ศ. 2514 มีข้อแตกต่าง ที่ภาษาจีนไม่มีรายวิชาเพิ่ม 2 รายวิชาเหมือนภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ผู้ที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางภาษาจีนจะต้องเรียนเพียง 2 วิชา

ในปี พ.ศ. 2520 จำนวนภาษาต่างประเทศที่ให้เลือกเรียนยังคงเท่ากับ พ.ศ. 2519 สำหรับภาษาเยอรมัน ภาษาญี่ปุ่น ภาษารุสเซีย จัดให้นักศึกษาเรียนตามระดับความรู้ แต่จะต้องเรียน 2 วิชา (6 หน่วยกิต) สำหรับวิชาภาษาจีนเปลี่ยนแปลงให้นักศึกษาต้องเรียน 2 วิชาเช่นเดียวกัน ตามระดับความรู้ที่ไคมานการทดสอบ ไม่มีการยกเว้นให้ตามที่เคยปฏิบัติมาใน พ.ศ. 2519 เฉพาะภาษาต่างประเทศที่มีพัฒนาการด้าน โอกาสเลือกเรียนภาษาต่างประเทศหลายภาษาได้มากขึ้น แต่จำนวนหน่วยกิตของการเรียนภาษาต่างประเทศลดลงจากเดิม 36 หน่วยกิต ใน พ.ศ. 2505 เป็น 16 หน่วยกิต ใน พ.ศ. 2507 และเหลือ 6 หน่วยกิตตั้งแต่ พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา

ลักษณะของรายวิชาในหมวดวิชาภาษาเป็นรายวิชาเบื้องต้นทั้งหมด ลักษณะ เนื้อหาวิชาของรายวิชาในหมวดนี้เหมือนกันทั้งหมดคือ เป็นเนื้อหาประเภททักษะการศึกษาขั้นสูง เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของหมวดวิชาภาษา ซึ่ง เน้นการฝึกฝนทักษะแล้ว รายวิชา ในหมวดนี้ทุกวิชาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

เนื้อหาวิชาของวิชาภาษาไทยนั้นมีพัฒนาการจากการฝึกทักษะ 2 ด้าน คือ การเขียนและการพูดไปเป็นการฝึกทักษะ 4 ด้าน คือ การอ่าน ฟัง เขียน และพูด เน้นที่การอ่านและการเขียน มีลักษณะเชิงวิจารณ์อยู่ด้วย ต่อมาเน้นที่การฟังและการอ่าน รวมทั้งให้ศึกษาวิธีการใช้ของสมุดเพื่อคนควาและเก็บข้อมูลที่ต้องการ

เนื้อหาวิชาของวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2505 นั้น ประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมาย ของวิชาเนื้อหาวิชาและรายการสอนโดยละเอียด ฝึกทักษะการเขียนและการพูด เนื้อหา

วิชา พ.ศ. 2507 มีเฉพาะจุดมุ่งหมายของวิชาและเนื้อหาวิชาเหมือน พ.ศ. 2505 ฝึกทักษะการเขียนและการพูด แต่มีไวยากรณ์การสอนโดยละเอียด เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2514 และ พ.ศ. 2519 นั้น เหมือนกันเป็นการฝึกทักษะ 4 ด้าน คือ การอ่าน ฟัง เขียนและพูด โดยเน้นที่การอ่านและการเขียน รวมทั้งการวิจารณ์ด้วย และใช้รายละเอียดวิชาเหมือนกัน ทั้ง มธ.131 และ มธ.132 ภาษาไทย เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2520 ยังคงเป็นการฝึกทักษะทั้ง 4 ด้านเช่นเดียวกัน แต่เน้นที่การฟังและการอ่าน และให้ศึกษาวิชาการใช้ของสมุด เนื้อหาวิชาภาษาไทยนี้เขียนแยกกันเป็น 2 รายวิชาคือ การใช้ภาษาไทย 1 และการใช้ภาษาไทย 2

เนื้อหาวิชาของวิชาภาษาอังกฤษนั้น มีพัฒนาการจากการฝึกทักษะ 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่านและเขียน เน้นที่การอ่านและการเขียน มาเป็นการฝึกทักษะ 4 ด้านเช่นกัน แต่เน้นที่การพูดและการอ่าน ต่อมาเน้นที่การอ่านอย่างเดียว และในที่สุดฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน โดยมีไวยากรณ์ใดก็ตามหนึ่ง ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นั้นฝึกทักษะทั้ง 4 ด้านขั้นพื้นฐานคือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน และกำหนดจำนวนคำศัพท์ที่นักศึกษาจะสามารถเข้าใจและใช้ได้

เนื้อหาวิชาของวิชาภาษาอังกฤษ พ.ศ. 2505 ประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาและแนวการสอน ฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเน้นที่การอ่านและการเขียน ในชั้นปีที่ 1 แยกการสอนออกเป็น 3 แขนง คือ การพูด หลักภาษาและการอ่าน ในชั้นปีที่ 2 ภาคต้นแยกการสอนออกเป็น 3 แขนง เช่นเดียวกัน คือ การเขียน หลักภาษาและการอ่าน ภาคปลายแยกการสอนเหลือเพียง 2 แขนงคือ การอ่านและการเขียน เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2507 ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา และแนวการสอนเช่นเดียวกับ พ.ศ. 2505 แตกต่างกันที่การเรียนการสอนใช้เวลาเพียง 1 ปี และเน้นที่การพูดและการอ่านในภาคต้นแยกการสอนเป็นการพูด หลักภาษาและการอ่านเช่นเดียวกับ พ.ศ. 2505 แต่ภาคปลายแยกการสอนเป็นการพูด การเขียนและการอ่าน เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2514 นั้นเขียนรวมกัน คือ มธ.141 - มธ.142 ภาษาอังกฤษ

เป็นการฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่ความสามารถในการอ่าน เนื้อหาวิชา พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 นั้น เหมือนกันคือเป็นการฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน สำหรับ ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่เริ่มในปี พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา คือ ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และภาษาญี่ปุ่น และเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2519 คือ ภาษารุสเซียและภาษาจีนนั้น มีเนื้อหาวิชาเป็นรูปแบบเดียวกัน คือเป็นการฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน ใน พ.ศ. 2514 ยังมีได้ กำหนดจำนวนคำศัพท์ที่นักศึกษาจะสามารถเข้าใจและใช้ได้มาเริ่มกำหนดในปี พ.ศ. 2519 และใช้คำบรรยายรายละเอียดวิชาแบบเดิมมาจนถึงในปัจจุบัน

การบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

การบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้น จะพิจารณา วิเคราะห์ใน 7 ด้านด้วยกันคือ หน่วยงานรับผิดชอบ การจัดครูสอน การจัดอาจารย์ที่ปรึกษา การจัดการการสอน การบริการห้องเรียน การบริการอุปกรณ์การสอนและการจัดหาตำรา ตามระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ระยะเวลาด้วยกันคือ

1. การบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไประยะ พ.ศ. 2505 - 2506

ระยะนี้เป็นระยะแรกคณะศิลปศาสตร์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดการบริหาร หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปทั้งหมด โดยมีคณบดีคณะศิลปศาสตร์ในขณะนั้น คือ ศาสตราจารย์ ดร. อุดม วิเชียรเจริญ เป็นผู้บริหารงาน และมีคณะกรรมการประจำคณะศิลปศาสตร์ประกอบด้วยคณบดีเป็นประธาน กรรมการประกอบด้วย หัวหน้าสาขาวิชา เลขานุการคณะ และผู้ช่วยคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา¹ การจัดครูสอนคณบดีเป็นผู้พิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

¹ สัมภาษณ์ มงคล สีสโสมณ, คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

ก. จะต้องเป็นผู้ที่มีสติปัญญาดี มีความรอบรู้และใจกว้าง เพื่อจะได้
ดำเนินการสอนสอดคล้องกับแนวของวิชาพื้นฐานทั่วไปที่ทางการให้ครูเรียนมีความรู้กว้าง
และเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษาในเรื่องของการมีใจกว้างและการใช้ความคิด

ข. จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในตนเองตามสมควรหรือมากที่สุด
สุดที่จะพึงหาได้ เพราะจะเป็นเครื่องชักจูงให้นักศึกษายอมรับความคิดของผู้สอนและทำให้เกิด
เกิดความนิยมนับถือในสิ่งที่นักศึกษาได้ศึกษาหรือหลักสูตรด้วย

ค. จะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดของนักศึกษา เพื่อที่ในการอภิปราย
จะได้รับฟังความคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ไม่ถือความคิดเห็นของผู้สอนเป็นใหญ่
และจะเป็นผลในการออกข้อสอบและตรวจข้อสอบด้วย ที่จะออกข้อสอบตามความคิดเห็น
และตรวจข้อสอบในลักษณะพิจารณาความคิดเห็น¹

การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาในระยะแรกนี้อาจารย์ทุกคนในคณะศิลปศาสตร์เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษา การรับนักศึกษารับรวมเข้ามาศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ก่อนแล้วจึงแยก
เข้าศึกษาในคณะต่าง ๆ หลังจากศึกษาในคณะศิลปศาสตร์เป็นเวลา 2 ปี การจัดตารางสอน
การบริการห้องเรียน การบริการอุปกรณ์การสอนและการจัดหาตำรา คณะศิลปศาสตร์เป็น
หน่วยงานรับผิดชอบ ในเรื่องของการบริการห้องเรียนคณะศิลปศาสตร์เป็นผู้จัดแต่ใช้สถานที่
ของคณะต่าง ๆ เพราะศึกษาศาสตร์ยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง² สำหรับการจัดหา
ตำรานั้น อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้เรียบเรียงเขียน และคณะศิลปศาสตร์รับผิดชอบให้โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดพิมพ์ ถ้าเป็นเอกสารประกอบการบรรยายทางคณะศิลปศาสตร์
จัดทำเอง นอกจากนั้นได้แจ้งให้ทางสำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยจัดซื้อหนังสือเพื่ออ่าน

¹สัมภาษณ์ อุดล วิเชียรเจริญ.

²สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน, รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัย-
ธรรมศาสตร์, 10 มีนาคม 2524.

และคนคว่าประกอบการศึกษาเป็นหนังสือสำรอง (reserve) ไว้ในห้องสมุดอีก
ควย¹

2. การบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไประยะ พ.ศ. 2507 - 2513

ในระยะที่สองนี้คณะศิลปศาสตร์ยังคง เป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดการบริหาร
หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปทั้งหมดเช่นเดียวกับระยะแรก คณะศิลปศาสตร์ก็ยังคง เป็น
บุคคลเดิม คือ ศาสตราจารย์ ดร. อุด วิเชียรเจริญ การจัดสอนคณะนี้ก็ยังคง เป็น
พิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์เดิม และสำหรับบรรยายทางโทรทัศน์วงจรปิดนั้นเพิ่มเกณฑ์ใน
การคัดเลือกว่าจะต้อง เป็นผู้ที่มีความสามารถในสาขาวิชานั้น ๆ มากที่สุดเท่าที่จะหาได้
ในบางกรณีเชิญอาจารย์พิเศษ²

การจัดอาจารย์ที่ปรึกษา ในระยะนี้รับนักศึกษาแยกเข้าคณะต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มแรก
และอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอาจารย์ประจำคณะ ยกเว้นคณะนิติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษายังคง เป็นอาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์³ การดูแลในเรื่องอาจารย์ที่
ปรึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของคณะศิลปศาสตร์ เช่นเดิม และจัดแบ่งอาจารย์ที่ปรึกษา
ตามสัดส่วนของนักศึกษา ถือว่าการให้คำปรึกษาเป็นหน้าที่ของอาจารย์นอกจากการสอน⁴

การจัดตารางสอนคณะศิลปศาสตร์รับผิดชอบโดยให้สาขาวิชาจัดการวางสอนของ
แต่ละสาขาวิชา แล้วคณะฯ นำมาจัดรวมกัน การบริการห้องเรียนคณะศิลปศาสตร์รับผิดชอบ
เช่นเดียวกัน ในระยะนี้อาคารคณะศิลปศาสตร์สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วในปี พ.ศ. 2507

¹สัมภาษณ์ อุด วิเชียรเจริญ.

²สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ.

³สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน.

⁴สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ.

ดังนั้น ส่วนใหญ่ของ วิชาจริง ใช้อาคารของ คณะศิลปศาสตร์เอง และใช้อาคารส่วนกลางของมหาวิทยาลัยบ้าง เช่น หอประชุม การบริการอุปกรณ์การสอนและการจัดทำตำรายังคงอยู่ในความรับผิดชอบของ คณะศิลปศาสตร์ เช่นเดียวกับระยะแรก¹

3. การบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไประยะ พ.ศ. 2514 - 2518

ในระยะที่สามนี้หน่วยงานรับผิดชอบคือ คณะกรรมการดำเนินงานหลักสูตรพื้นฐาน ประกอบไปด้วยคณบดีคณะศิลปศาสตร์ เป็นประธาน กรรมการเป็นอาจารย์มาจากคณะต่าง ๆ คณะกรรมการนี้มีหน้าที่จัดอำนาจการสอนคัดเลือกตัวผู้สอนในแต่ละวิชา กำหนดวิชาที่เปิดสอน หาทางปรับปรุงการสอน²

ผู้สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในระยะที่สามนี้เป็นอาจารย์จากคณะต่าง ๆ ในสาขาวิชาที่คณะฯ เกี่ยวข้องอยู่ การจัดผู้สอนนั้นอาจารย์จากคณะฯ ซึ่งเป็นกรรมการจะเป็นผู้ไปติดต่อทาบทามกับผู้สอนโดยปรึกษากับคณะกรรมการโครงการปริญญาตรีของคณะฯ หรือคณบดี ส่วนคณะศิลปศาสตร์นั้นคณบดีจะมอบให้ผู้อำนวยการวิชาพื้นฐานของแต่ละสาขาวิชาเสนอชื่อผู้สอนขึ้นมา เฉพาะสาขามนุษยศาสตร์นั้นคณบดีจะกำหนดตัวผู้ประสานงาน และให้ผู้ประสานงานเป็นผู้เลือกผู้สอนมาประกอบเป็นทีมเดียวกัน โดยคณบดีเป็นผู้รับผิดชอบรายชื่อผู้สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปทั้งหมดจะได้รับการประกาศแต่งตั้ง เป็นผู้สอนเป็นรายปี โดยทางมหาวิทยาลัย³

¹สัมภาษณ์ ชื่นจิตต์ อ่ำไพพรรณ, อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน พ.ศ. 2505 - 2524 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 23 มีนาคม 2524.

²อรุณ รัชตะนาวิน, "หลักสูตรพื้นฐานของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : อดีตและปัจจุบัน," หน้า 153.

³สัมภาษณ์ สุจิตรา วุฒิสถียร, หัวหน้าหน่วยพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 10 มีนาคม 2524.

การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาในระยะที่สามนี้ เนื่องจากมหาวิทยาลัยกลับมารับ นักศึกษารวมอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่ยังไม่แยกเข้าสังกัดคณะ ก็ได้มีการแบ่งนักศึกษาให้อยู่ภายใต้ความดูแลของอาจารย์แต่ละคนจากคณะต่าง ๆ ซึ่งคณะ ได้กำหนดตัวให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

การจัดการการสอนและการบริการห้องเรียนนั้นทางคณะศิลปศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบ โดยประสานงานกับงานทะเบียนและวัดผลของมหาวิทยาลัย การบริการอุปกรณ์การสอนและการจัดหาตำราก็ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของคณะศิลปศาสตร์ การจัดหาตำราก็ยังคงใช้วิธีการเช่นเดียวกับในระยะแรก¹

4. การบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไประยะ พ.ศ. 2519

ในระยะที่สี่มีหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะภายใต้การบริหารของรองอธิการบดีฝ่ายวิชาพื้นฐานทั่วไป ซึ่งตรงต่ออธิการบดี หน่วยงานนี้แบ่งงานออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารการจัดวิชาพื้นฐาน การบริหารการรับนักศึกษาใหม่ และการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป แต่ละส่วนมีอาจารย์ประจำรับผิดชอบส่วนละ 1 คน²

การจัดผู้สอนยังคงใช้วิธีการเช่นเดียวกับการจัดผู้สอนในการบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปในระยะที่สาม การจัดอาจารย์ที่ปรึกษานั้นในระยะที่สี่นี้อาจารย์ประจำทุกคนของมหาวิทยาลัยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป ได้มีการจัดสัมมนาทำความเข้าใจการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา นอกจากนั้นยังจัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปไว้ที่หน่วยงานกลาง เพื่อให้นักศึกษาสามารถไปขอคำปรึกษาได้ ในกรณีที่ไม่สามารถพบอาจารย์ที่ปรึกษาประจำของตนได้³

¹ สัมภาษณ์ สุจิตรา วุฒิสถียร.

² สัมภาษณ์ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, รองอธิการบดีฝ่ายวิชาพื้นฐานทั่วไป พ.ศ. 2519, อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 16 มีนาคม 2524.

³ สัมภาษณ์ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ.

การจัดการวางสอนนั้นงานทะเบียนและวัดผลรับผิดชอบโดยประสานงานกับคณะกรรมการจัดการวางสอน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์จากคณะต่าง ๆ การบริการห้องเรียนนั้นยังคงใช้ห้องเรียนรวมทั้งมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ยังคงใช้อาคารเรียนของคณะศิลปศาสตร์ และหอประชุมเล็ก

การบริการอุปกรณ์การสอนนั้นคณะศิลปศาสตร์ยังคงรับผิดชอบให้บริการอยู่ โดยยังคงรับงบประมาณค่าน้ำจากมหาวิทยาลัย สำหรับการจัดหาตำราเรียนนั้นคณะศิลปศาสตร์รับผิดชอบในเรื่อง เอกสารประกอบการบรรยาย สำนักหอสมุดรับผิดชอบจัดหาตำราตามที่หน่วยงานวิชาพื้นฐานทั่วไปแจ้งไป¹

5. การบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไประยะ พ.ศ. 2520 - 2523

ในระบอบที่หาหน่วยงานรับผิดชอบคือ คณะกรรมการดำเนินงานหลักสูตร-พื้นฐาน คล้ายคลึงกับในระยะที่สาม แตกต่างกันที่องค์ประกอบของคณะกรรมการ กล่าวคือ คณะกรรมการดำเนินงานหลักสูตรพื้นฐานในระยะที่หา นี้ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ เป็นประธาน กรรมการประกอบไปด้วยคณบดีของคณะที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป และคณบดีหรือตัวแทนจากคณะอื่น ๆ หัวหน้าสาขาวิชา หัวหน้างานทะเบียนและวัดผล หัวหน้าสำนักหอสมุด และประธานฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน คณะกรรมการชุดนี้ทำหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการในระยะที่สาม และมีนโยบายให้ดำเนินการสอนโดยการกระจายวิชาต่าง ๆ ให้แก่คณะที่เป็นเจ้าของสาขาวิชานั้น ๆ รับผิดชอบ²

ลักษณะการจัดอาจารย์ผู้สอนยังคงเป็นเช่นเดียวกับในระยะที่สาม และมักจะคงผู้สอนเดิมไว้ก่อน ส่วนการจัดอาจารย์ที่ปรึกษานั้น เนื่องจากมหาวิทยาลัยเปลี่ยนเป็นรับนักศึกษาแยกเข้าคณะเช่นเดียวกับระยะที่สอง การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาจึงเป็นไปในลักษณะแยกกัน กล่าวคือ อาจารย์ประจำคณะใดก็เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของคณะนั้น ๆ

¹สัมภาษณ์ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ.

²สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ.

การจัดตารางสอนและการบริการห้องเรียนจัดทำโดยงานทะเบียนและวัดผลในรูปของคณะกรรมการ โดยมีหัวหน้างานทะเบียนและวัดผลเป็นประธานฯ กรรมการประกอบด้วยอาจารย์ซึ่ง เป็นตัวแทนจากคณะต่าง ๆ การจัดตารางสอนนั้นกรรมการจะจัดวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาบังคับ ส่วนการจัดวิชาเอก วิชาโท และวิชาเลือกของแต่ละคณะจะกำหนดใหม่ และทางคณะกรรมการจะจัดรวมกัน วิชาของเรียนของทุกคณะโดยถือว่าเป็นห้องเรียนรวมของทั้งมหาวิทยาลัย การจัดตารางสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 เป็นต้นมา ได้จัดทำเป็นตารางสอนถาวรใช้ตลอด 4 ปีการศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้วางแผนการศึกษาของตนได้ล่วงหน้า ได้มีการประชุมทุกปีเพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตารางบางวิชาตามความจำเป็น¹

การบริการอุปกรณ์การสอนนั้นคณะศิลปศาสตร์และหน่วยโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับสำนักหอสมุด เป็นผู้ให้บริการ ในบางกรณีอาจารย์ผู้สอนใช้อุปกรณ์การสอนของตนเอง สำหรับการจัดหาตำราที่คณะใดสอนวิชาใดก็รับผิดชอบในเรื่อง เอกสารประกอบการบรรยาย และสำนักหอสมุดรับผิดชอบจัดหาตำราตามความต้องการของแต่ละคณะวิชาที่จัดสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป²

การเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป

การเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้น จะพิจารณาวิเคราะห์ใน 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ วิธีการสอน การประเมินผล และปัญหาการเรียนการสอน

¹สัมภาษณ์ เรไร ตั้งสาโรช, หัวหน้างานทะเบียนและวัดผล พ.ศ. 2520 - 2522, อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 18 มีนาคม 2524.

²สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ.

ทั้งนี้ จะวิเคราะห์เป็นรายหมวดวิชา ตามระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิชาพื้นฐาน
ทั่วไป ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ระยะเวลาเช่นเดียวกับระยะเวลาการบริหารหลักสูตรวิชา-
พื้นฐานทั่วไป

1. วิธีการสอน สำหรับวิธีการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปนี้จะวิเคราะห์เรียงลำดับ
หมวดวิชาดังนี้คือ หมวดวิชามนุษยศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาสังคมศาสตร์
และหมวดวิชาภาษา

ก. หมวดวิชามนุษยศาสตร์ ในระยะแรกคือ พ.ศ. 2505 - 2506
ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายกลุ่มใหญ่ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และฝึกฝนในกลุ่มย่อยอีก
1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การสอนในกลุ่มย่อยซึ่งความมุ่งหมายเดิมต้องการให้อภิปรายออก-
ความคิดเห็นกันนั้น มีวิธีการสอนดังนี้คือ อธิบายขยายความเพิ่มเติมการบรรยายในกลุ่ม
ใหญ่ ตอบคำถามข้อสงสัยของนักศึกษา นักศึกษาออกความคิดเห็นในหัวข้อเรื่องที่ตนสนใจ¹

ในระยะที่สองคือ พ.ศ. 2507 - 2513 นั้น เฉพาะวิชาบังคับใช้
วิธีการสอนบรรยายกลุ่มใหญ่สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และแยกกลุ่มอภิปรายสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง
ส่วนวิชาเลือกมีแต่การบรรยายอย่างเดียวยุติสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง การบรรยายนั้นใช้สื่อการ
สอนคือโทรทัศน์วงจรปิด ภาพสไลด์ และภาพยนตร์ ในวิชาดนตรีในอดีตและปัจจุบันใช้สื่อ
การสอนประเภทบันทึกเสียงและจานเสียงประกอบ²

ในระยะที่สามคือ พ.ศ. 2514 - 2518 ได้ใช้วิธีการสอนเป็นทีม
และได้เลือกจัดการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย เปลี่ยนเป็นการบรรยายกลุ่มใหญ่โดยการ-

¹ สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน.

² สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน และ เอกสาร, "แนวการสอนหลักสูตรปริญญาตรี
ปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2507," จากแฟ้มเอกสารคณะศิลปศาสตร์ เรื่อง หลักสูตรคณะ-
ศิลปศาสตร์ (ตั้งแต่ปีการศึกษา 2505) และการปรับปรุง, หน้า 4-6 (อัคราเนนา.)

สอนเป็นทีม เนื่องจากสาขาที่มีอาจารย์ไม่เพียงพอสำหรับกลุ่มย่อยและต้องการทดลองวิธีการสอนใหม่ ยกเว้นวิชาปัญหาปรัชญาและปัญหาศาสนาที่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายกลุ่มใหญ่และมีอภิปรายกลุ่มย่อยตลอดมา¹

ในระยะที่สี่คือ พ.ศ. 2519 และระยะที่ห้าคือ พ.ศ. 2520 - 2523 หมวดวิชามนุษยศาสตร์ยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดียวกับในระยะที่สาม ในระยะที่ห้านี้มีกิจกรรมเสริมได้แก่ การจัดปายวิชาการ (Academic Board) เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าไปอยู่ในแวดวงของการเปลี่ยนแปลงทางความคิด²

ข. หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ในระยะแรกคือ พ.ศ. 2505 - 2506 ใช้วิธีการสอนเช่นเดียวกับหมวดวิชามนุษยศาสตร์ คือ ใช้วิธีการบรรยายกลุ่มใหญ่ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และฝึกฝนในกลุ่มย่อยอีก 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การสอนในกลุ่มย่อยก็คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันที่หมวดวิชาวิทยาศาสตร์มีการสาธิตการทดลองให้ดูด้วย³

ในระยะที่สองคือ พ.ศ. 2507 - 2513 และระยะที่สามคือ พ.ศ. 2514 - 2518 วิชาบังคับใช้วิธีการบรรยายสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และแยกกลุ่มอภิปรายสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง หรือปฏิบัติการสาธิต วิชาเลือกใช้วิธีการบรรยายและปฏิบัติการสาธิต การบรรยายนั้นใช้สื่อการสอนโทรทัศน์วงจรปิด⁴

¹สัมภาษณ์ ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์, อาจารย์สอนหมวดวิชามนุษยศาสตร์ พ.ศ. 2508 - 2524, ยูประสานงานวิชาอารยธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 13 มีนาคม 2524.

²สัมภาษณ์ ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ และ สุจิตรา วุฒิสถียร.

³สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน.

⁴สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน และ เอกสาร; "แนวการสอนหลักสูตรปริญญาตรี ปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2507," หน้า 2 - 4.

ในระยะที่สี่คือ พ.ศ. 2519 ใช้วิธีการบรรยายกลุ่มใหญ่ เนื่องจากเกิดอุปสรรคในเรื่องการจัดการการสอน โดยที่นักศึกษาจะต้องเรียนการฝึกรักษาดินแดง 1 วัน แต่ก็ยังคงพยายามจัดกลุ่มย่อยในวันจันทร์บาง หรือใช้เวลาซึ่งแบ่งเป็น 2 คาบ (คาบละ 1 ชั่วโมง 30 นาที) นั้น เป็นการบรรยาย 1 คาบ และการเรียนในกลุ่มย่อย 1 คาบสลับกัน การบรรยายนั้นบางวิชาก็ใช้การสอนเป็นทีม¹

ในระยะที่ห้าคือ พ.ศ. 2520 - 2523 วิธีการสอนเป็นการบรรยายกลุ่มใหญ่ มีแบ่งกลุ่มย่อยในบางวิชา²

สำหรับการสอนคณิตศาสตร์นั้น ใช้วิธีการสอนแบ่งเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 30-35 คน อาจารย์ผู้สอนเป็นทั้งผู้บรรยายและทบทวนไปพร้อม ๆ กัน วิธีการสอนนี้ใช้ในระยะแรก พ.ศ. 2505 - 2506 และระยะที่สอง พ.ศ. 2507 - 2513 มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนในตอนปลายของระยะที่สองอยู่ 1 ปี โดยใช้วิธีบรรยายกลุ่มใหญ่ทางโทรทัศน์วงจรปิดและแบ่งกลุ่มย่อยทบทวน เช่นเดียวกับหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ แต่ได้เลิกวิธีการนี้ไปเนื่องจากไม่ได้ผลดี ในกรณีที่ผู้เรียนเกิดปัญหาต้องการซักถามแล้วไม่อาจซักถามได้ทันที ต้องรอไปซักถามในกลุ่มย่อย สำหรับการเรียนคณิตศาสตร์ไม่ได้ผลดี ทำให้ไม่เข้าใจตอนต่อ ๆ ไปในปีต่อมาจึงกลับมาใช้การแบ่งกลุ่มย่อยเช่นเดิมและได้ใช้วิธีการสอนเช่นนี้มาจนถึงปัจจุบันคือระยะที่ห้า พ.ศ. 2520 - 2523 มีเปลี่ยนแปลงที่จำนวนนักศึกษาในกลุ่มมีมากขึ้นคือกลุ่มละ 50 คน³

ค. หมวดวิชาสังคมศาสตร์ ในระยะแรกคือ พ.ศ. 2505 - 2506 และระยะที่สองคือ พ.ศ. 2507 - 2513 ใช้วิธีการสอนเช่นเดียวกับหมวดวิชามนุษยศาสตร์

¹ สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน และ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ.

² สัมภาษณ์ สุจิตรา วุฒิสถียร.

³ สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ และ เรไร ตั้งสาโรช.

คือมีการบรรยายกลุ่มใหญ่ และการอภิปรายในกลุ่มย่อย¹ ในระยะที่สามคือ พ.ศ. 2514 - 2518 ยังคงใช้วิธีการสอนเป็นทีมแต่ยังคงมีลักษณะบรรยายกลุ่มใหญ่ และอภิปรายกลุ่มย่อย การสอนในกลุ่มย่อยนั้นเป็นการอภิปรายโดยผู้สอนแจกเอกสารที่เป็นเรื่องที่จะทำการอภิปราย แล้วถามคำถามให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น จนถึงปี พ.ศ. 2516 ได้เปลี่ยนเป็นการสอนกลุ่มย่อย โดยอาจารย์ผู้สอนรับผิดชอบทั้งการบรรยายและอภิปรายในกลุ่มของตน ได้ใช้วิธีการสอนนี้เพียง 1 ภาคการศึกษา คือ ภาคต้นของ พ.ศ. 2516 หลังจากนั้นได้ใช้การสอนเป็นทีมแต่เป็นการบรรยายกลุ่มใหญ่ และเลิกการจัดแบ่งกลุ่มย่อย เนื่องจากมีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ไม่มีอาจารย์เพียงพอที่จะสอนในกลุ่มย่อยได้ การสอนเป็นทีมและบรรยายในกลุ่มใหญ่ยังคงใช้สอนสำหรับหมวดวิชาสังคมศาสตร์มาจนในปัจจุบัน คือระยะที่ห้า พ.ศ. 2520 - 2523²

ง. หมวดวิชาภาษา ในหมวดนี้จะวิเคราะห์เฉพาะวิธีการสอนวิชาภาษาไทยและวิชาภาษาอังกฤษเท่านั้น เหตุผลที่วิเคราะห์สอนภาษาต่างประเทศแต่เฉพาะภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาอังกฤษได้เริ่มบังคับให้ศึกษาตั้งแต่ระยะแรกของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปมาจนในปัจจุบัน และยังคงเป็นวิชาบังคับของคณะวิชาส่วนใหญ่อยู่ในปัจจุบัน จึงจะทำให้มองเห็นความต่อเนื่องของวิธีการสอน

¹มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "เอกสารหลักสูตร 2 ปีแรก คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2505," หน้า 9 - 10 และเอกสาร, "แนวการสอนหลักสูตรปริญญาตรี ปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2507," หน้า 6 - 8.

²สัมภาษณ์ ปารีชาติ สุขุม, อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2515 - 2523, ผู้ประสานงานวิชามนุษย์กับสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 20 มีนาคม 2524.

สำหรับวิชาภาษาไทย ในระยะแรกคือ พ.ศ. 2505 - 2506 ใช้วิธีการสอน เช่นเดียวกับหมวดวิชามนุษยศาสตร์ คือบรรยายกลุ่มใหญ่และฝึกฝนในกลุ่มย่อย ซึ่งแบ่ง ประมาณกลุ่มละ 50 คน ในกลุ่มย่อยนั้นให้นักศึกษาลองสิ่งซึ่งไม่เข้าใจ ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมจากการบรรยายกลุ่มใหญ่ และให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด ในระยะที่สองคือ พ.ศ. 2507 - 2513 ยังคงใช้วิธีการสอนเช่นเดิมเพียงแต่การบรรยายกลุ่มใหญ่ใช้ โทรทัศน์วงจรปิด ประมาณกลางช่วงระยะที่สองนี้ได้เปลี่ยนแปลง เป็นการสอนกลุ่มย่อย เพียงอย่างเดียว เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยพิจารณาว่าวิชานี้เป็นการฝึกฝน ทักษะมากกว่าจะเป็นลักษณะวิชาที่ใช้การบรรยายกลุ่มใหญ่ ผู้สอนประชุมร่วมกันวางแผน วิธีการสอนเป็นรายสัปดาห์ แล้วแต่ละคนนำไปปรับปรุงยึดหยุ่นในแต่ละกลุ่มได้ การสอน ในแต่ละกลุ่มจะเป็นการอธิบายหลักเกณฑ์จากตำรา 1 ชั่วโมง และในชั่วโมงต่อไปเป็นการฝึกฝนด้วยการทำแบบฝึกหัด วิธีการสอนเช่นนี้ได้ใช้มาจนถึงในปัจจุบัน¹ ในระยะ ที่ห้าคือ พ.ศ. 2520 - 2523 นั้น การอธิบายได้ใช้วิธีการอุปมาน (Induction) ควบ โดยให้นักศึกษาหาตัวอย่างมาอ่านและช่วยกันสรุปหลักเกณฑ์ร่วมกับอาจารย์ การ ฝึกฝนนั้นมีการพูดหน้าชั้นและการอภิปรายด้วย กิจกรรมนอกชั้นเรียนประกอบการศึกษา วิชาภาษาไทย คือ นิทรรศการภาษาไทย โดยนักศึกษาเป็นผู้จัดและอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้แนะนำ จัดปีละ 1 ครั้ง²

การสอนวิชาภาษาอังกฤษ ในระยะแรกคือ พ.ศ. 2505 - 2506 สอนโดย แบ่งเป็นกลุ่มเล็ก การสอนแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ การพูด หลักภาษา และการอ่าน การพูดนั้นสอนแทรกอยู่ในหลักภาษา ในกลุ่มหนึ่งจะมีอาจารย์สอนหลักภาษา 1 คน และ

¹สัมภาษณ์ พรพรรณ ชารานุมารต์, อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยพื้นฐาน พ.ศ. 2505 - 2523, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 24 มีนาคม 2524.

²สัมภาษณ์ กมล วิสัยดี, ผู้ประสานงานวิชาภาษาไทย, อาจารย์ประจำคณะ ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 19 มีนาคม 2524.

อาจารย์สอนการอ่าน 1 คน การพูดนั้นจะอยู่ในส่วนการฝึกฝน (Drill) การพูดประ-
 โยคต่าง ๆ ในหลักภาษา ในระยะที่สองคือ พ.ศ. 2507 - 2513 ยังคงใช้วิธีการ
 สอนเดิมอยู่ เพิ่มการฝึกฝนในห้องปฏิบัติการทางภาษาในด้านการฟังและการพูด มีการฟัง
 เพื่อความเข้าใจ (Listening Comprehension) ด้วย แต่การฝึกฝนในห้องปฏิบัติ-
 การทางภาษานี้ใช้สอนเพียง 2 ปี คือ พ.ศ. 2507 - 2508 ก็ยกเลิกไป เพราะเครื่องมือ
 ขาดหาย เนื่องจากผู้ใช้มีเป็นจำนวนมาก ขาดการระมัดระวังในการใช้ จึงได้ใช้
 ห้องปฏิบัติการทางภาษาสำหรับวิชาภาษาอังกฤษระดับปีที่ 2 เป็นต้นไป ในปี พ.ศ. 2511
 ได้มีการปรับปรุงวิธีการสอนทางด้านการอ่านโดยได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อคกี้
 เฟลเลอร์ และมหาวิทยาลัยพิทส์เบอร์ก ส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วย วิธีการสอนใหม่นี้ใช้แผ่น
 โปร่งใสข้อความฉายด้วยเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะไปที่จอและเปิดเครื่องบันทึกเสียงให้
 นักศึกษาอ่านข้อความและฟังไปพร้อม ๆ กัน ในครั้งที่สองเปิดเครื่องบันทึกเสียงให้ฟัง
 ข้อความเดิมอย่างเดี่ยว แล้วถามคำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจในการฟังของนักศึกษา¹
 ในปี พ.ศ. 2512 ได้เปลี่ยนวิธีการสอนที่ใช้ครูสอน 2 คนในกลุ่มเดียวกัน โดยจัดผู้สอน
 คนเดียวทั้งหลักภาษา การอ่านและการพูด ด้วยเหตุผลที่ว่าการสอนจะมีความต่อเนื่อง
 และรู้ขอบครองของนักศึกษาในทุกด้าน เพื่อการย้ำความเข้าใจและฝึกฝนเพิ่มเติมได้
 ถูกต้องในเรื่องที่เป็นปัญหาสำหรับนักศึกษา²

ในระยะที่สามคือ พ.ศ. 2514 - 2518 นั้น ยังคงใช้วิธีการสอนคล้ายคลึง
 กับระยะที่สอง ที่แตกต่างออกไปคือมีการ เน้นการฟังเพื่อความเข้าใจมากขึ้น ให้เวลา
 ในการฝึกฝนเพิ่มขึ้น ในระยะที่สี่คือ พ.ศ. 2519 และระยะที่ห้าคือ พ.ศ. 2520-2523

¹สัมภาษณ์ ชื่นจิตต์ อ่ำไพพรรณ.

²สัมภาษณ์ ภรณ์ กาญจนนัฐิ, หัวหน้าสายภาษาอังกฤษพื้นฐาน คณะศิลป-
 ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 19 มีนาคม 2524.

วิธีการสอนของวิชาภาษาอังกฤษยังคงใช้แนวการสอนในระยะที่สามและเน้นทางด้านการอ่านมากขึ้น¹

2. วิธีการประเมินผล เนื่องจากระเบียบการประเมินผลทั้งของคณะและของมหาวิทยาลัยบังคับใช้แก่ทุกหมวดวิชา ดังนั้น ในระยะเวลาเดียวกันหมวดวิชาต่าง ๆ จะมีการประเมินผลคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันเฉพาะรายละเอียดคะแนนทดสอบระหว่างภาคเท่านั้น ในตอนนี้จึงเสนอการวิเคราะห์วิธีการประเมินผลตามช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร 5 ระยะดังในตารางที่ 7

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่าระเบียบการประเมินผลมีการพัฒนาจากระบบคะแนนเป็นระบบ เกเรก ในระบบคะแนนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงของ เวลาศึกษาจากเวลาที่จะต้องเข้าศึกษาในชั้นเรียน 80% ในระยะแรกคือ พ.ศ. 2505 - 2506 เป็นต้องเข้าศึกษาในชั้นเรียน 70% ในระยะที่สองคือ พ.ศ. 2507 - 2513 มีการทรวสอบการเข้าเรียนของนักศึกษา และมีการเตือนในเรื่องการขาดเรียน และไม่อนุญาตให้เข้าสอบเมื่อมีเวลาศึกษาไม่ครบกำหนดดังกล่าว การสอบในระยะที่สองไม่ได้กำหนดคะแนนสอบไล่และคะแนนทดสอบประจำภาคเป็นพิเศษ สำหรับวิชาภาษาอังกฤษเหมือนในระยะแรก ระเบียบการถูกถอนข้อเข้มงวดมาก ถ้านักศึกษาไม่สามารถสอบวิชาพื้นฐานทั่วไปได้ทุกวิชาในระยะแรกภายใน 2 ปี และระยะที่สองภายใน 1 ปี จะต้องถูกถอนข้อซึ่งแตกต่างจากการประเมินผลในวิชาเอก วิชาโท และวิชาเลือก ของคณะต่าง ๆ ที่มีอายุการศึกษาถึง 6 ปีในระยะแรก และ 7 ปีในระยะที่สอง

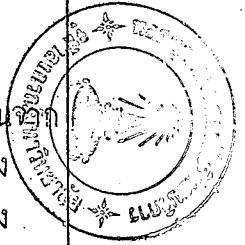
การประเมินผลเปลี่ยนเป็นระบบ เกเรก ในระยะที่สามคือ พ.ศ. 2514-2518 ซึ่งเป็นระบบเดียวกันกับวิชาเอก วิชาโท และวิชาเลือกของคณะต่าง ๆ ยกเว้นคณะนิติศาสตร์ที่ยังคงใช้ระบบคะแนนสำหรับวิชาของคณะนิติศาสตร์อยู่ แต่วิชาพื้นฐานทั่วไปใช้ระบบ

¹ สัมภาษณ์ ภรณ์ กาญจนษ์สุติ.

ตารางที่ 7

การเปรียบเทียบระเบียบการประเมินผลการเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป

พ.ศ. 2505 – 2506	พ.ศ. 2507 – 2513	พ.ศ. 2514 – 2518
<p><u>เวลาศึกษา</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่น้อยกว่า 80% ของเวลาศึกษาทั้งหมด <p><u>การสอบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - คะแนนสอบไล่ประจำภาค 70 คะแนน - คะแนนการทดสอบระหว่างภาค 30 คะแนน <p>(เฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คะแนนสอบไล่ประจำภาค 30 คะแนน คะแนนการทดสอบระหว่างภาค 70 คะแนน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสอบไล่จะคงได้คะแนนรวมวิชาละ 60% <p><u>การถูกถอนชื่อ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - สอบไล่ตกประจำภาค 4 วิชาขึ้นไป - สอบไล่ตกประจำภาคพิเศษ ชั้นปีที่ 1 ตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไป - สอบไล่ตกประจำภาคพิเศษ ชั้นปีที่ 2 ตั้งแต่ 1 วิชาขึ้นไป 	<p><u>เวลาศึกษา</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่น้อยกว่า 70% ของเวลาศึกษาทั้งหมด <p><u>การสอบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - คะแนนสอบไล่ประจำภาค 70 คะแนน - คะแนนการทดสอบระหว่างภาค 30 คะแนน - การสอบไล่จะคงได้คะแนนวิชาละ 60% - วิชาที่มีการทดสอบระหว่างภาคการสอบไล่จะคงได้คะแนนรวมกับการสอบไล่วิชาละ 60% - วิชาที่ต่อเนื่องกันหรือเป็นพื้นฐานจะต้องสอบไล่ก่อนวิชาตอนปลาย <p><u>การถูกถอนชื่อ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - สอบไม่ไต่ภายใน 1 ปี - ได้คะแนนเฉลี่ยในภาคใดต่ำกว่า 60% และสอบแก้ตัวในวิชาที่ได้ไม่ถึง 60% ในภาคพิเศษแล้วนำคะแนนมาเฉลี่ยในภาคนั้นแล้วยังคงได้ไม่ถึง 60% 	<p><u>เวลาศึกษา</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่น้อยกว่า 70% ของเวลาศึกษาทั้งหมด (หรือได้ทำงานในลักษณะวิชานั้นจนเป็นที่เพียงพอตามที่อาจารย์ผู้สอนกำหนด หรือมีเหตุผลวิสัยอันจะโทษนักศึกษาผู้นั้นมิได้) <p><u>การสอบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสอบไล่ - การวัดผลระหว่างภาคด้วยวิธีรายงานผลจากหนังสือที่กำหนดให้อ่าน งานที่แบ่งกันทำเป็นหมู่คณะ การทดสอบระหว่างภาค การเขียนสารนิพนธ์ประจำลักษณะวิชาหรืออื่น ๆ - การวัดผลการศึกษาให้แบ่งเป็นระดับดังนี้ ระดับดีมาก A = 4 ระดับดี B = 3

ตารางที่ 7 (ต่อ)

พ.ศ. 2505 - 2506	พ.ศ. 2507 - 2513	พ.ศ. 2514 - 2518
		<p>ระดับพอใช้ C = 2 ระดับเพียงพอ D = 1 ระดับตก F = 0 ระดับใช้ได้ S ระดับยังใช้ไม่ได้ F</p> <p>- การทดสอบเทียบความรู้แทนการวัดผล การศึกษา มหาวิทยาลัยอาจยกเว้นให้ นักศึกษา ไม่ต้องศึกษาบางลักษณะวิชา โดยได้นายกิต และได้อักษร EXE (Exempted) ในทะเบียน อักษรดังกล่าว ไม่มีค่าระดับและหน่วยกิตที่ใดก็ไม่ นำไปคำนวณค่าระดับเฉลี่ย</p> <p><u>การถูกถอนชื่อ</u></p> <p>- ไล่ออก เฉลี่ยสะสม เมื่อสิ้นสองภาคแรกที่ ศึกษาต่ำกว่า 1.50</p>

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520 – 2523
<p><u>เวลาศึกษา</u></p> <p>- เช่นเดียวกับ พ.ศ. 2514 – 2518</p> <p><u>การสอบ</u></p> <p>- เช่นเดียวกับ พ.ศ. 2514 – 2518 ยกเว้นการแบ่งระดับการวัดผลการศึกษาให้แบ่งเป็น 8 ระดับ ดังนี้</p> <p>ระดับดีมาก A = 4</p> <p>ระดับดี { B⁺ = 3.5 B = 3</p> <p>ระดับพอใช้ { C⁺ = 2.5 C = 2</p> <p>ระดับเพียงผ่าน { D⁺ = 1.5 D = 1</p> <p>ระดับตก F = 0</p>	<p><u>เวลาศึกษา</u></p> <p>- เช่นเดียวกับ พ.ศ. 2514 – 2518</p> <p><u>การสอบ</u></p> <p>- เช่นเดียวกับ พ.ศ. 2514 – 2518</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520 - 2523
<p>- การทดสอบโดยมีเหตุผลวิสัย จะได้รับการพิจารณาหลักฐานจากอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาให้ ABS แล้วเสนอขออนุมัติคณบดีและอธิการบดีเพื่อจัดสอบใหม่ภายใน 30 วัน จากวันที่ตารางสอบกำหนดสอบ ถ้ายังมาสอบไม่ได้ให้ พ แต่หาไม่ได้รับอนุมัติให้ได้รับคะแนนสอบเป็นศูนย์ และให้อาจารย์ผู้สอนตัดสินที่จะให้ระดับตามคะแนนระหว่างภาค</p> <p><u>การถูกถอนชื่อ</u></p> <p>- เช่นเดียวกับ พ.ศ. 2514 - 2518</p>	<p>- การขาดสอบโดยมีเหตุผลวิสัย อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาหลักฐาน ถ้ามีเหตุผลควรให้ทำเรื่องขออนุมัติคณบดีเพื่อให้ พ สำหรับวิชานั้นภายใน 10 วัน นับตั้งแต่วันสอบที่ปรากฏตามตารางสอบ ถ้าไม่ได้รับอนุมัติให้ถือว่าส่วนที่ขาดสอบได้คะแนนเป็นศูนย์ และให้อาจารย์ผู้สอนให้ระดับตามคะแนนระหว่างภาค</p> <p><u>การถูกถอนชื่อ</u></p> <p>- เช่นเดียวกับ พ.ศ. 2514 - 2518</p>

- ที่มา :
1. ขอมัยังคัมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยการศึกษาและสอบไล่วิชาชั้นปริญญาตรี ของคณะศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2505 .
 2. ขอมัยังคัมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยการศึกษาและสอบไล่วิชาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2507 .
 3. ขอมัยังคัมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2514 .
 4. คู่มือการศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2519 - 2520 .
 5. ขอมัยังคัมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2514 (พร้อมด้วยแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2519, ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2519, ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 และ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2520.)

เกรด¹ เวลาศึกษายังคงกำหนด 70% เช่นเดิม ที่เปลี่ยนแปลงคือมีการยืดหยุ่นในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยซึ่งจะโหม่นักศึกษาไม่ได้ หรือนักศึกษาได้ทำงานเพียงพอตามที่อาจารย์ผู้สอนกำหนด

สำหรับการสอนนั้นยังคงแบ่งเป็น 2 ประเภทเช่นเดิม ข้อแตกต่างจากระบบคะแนนอยู่ที่การวัดผลระหว่างภาคนั้นไม่จำเป็นต้องทำด้วยการทดสอบและได้ระบุชัดเจนว่ามีงานประเภทใดบ้าง การวัดผลการศึกษาแบ่งเป็นระดับตัวอักษรและให้แต้ม โดยใช้วิธีการคิดระดับจากคะแนนโดยการอิงกลุ่ม (Norm Reference) ใช้สถิติประกอบกับวิจารณ์ของครูสอน การทดสอบเทียบความรู้แทนการวัดผลการศึกษานั้นจัดทำในภาคต้นปีการศึกษาแรกของนักศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษ การถูกถอนชื่อของนักศึกษานั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระบบ เกรดโดยทั่วไปคือ ถ้านักศึกษาได้คะแนนสะสมเมื่อสิ้นสุดสองภาคแรกของการศึกษาที่นักศึกษาเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยต่ำกว่า 1.50 นักศึกษาจะต้องถูกถอนชื่อออกจากมหาวิทยาลัย

ในกรณีที่สี่คือ พ.ศ. 2519 ยังคงใช้ระเบียบการประเมินผล เกรด พ.ศ. 2514 - 2518 เช่นเดิม ที่แตกต่างออกไปคือได้แบ่งระดับการวัดผลออกเป็น 8 ระดับ เพื่อให้การแบ่งระดับนั้นละเอียดและยุติธรรมตรงตามความสามารถของนักศึกษามากขึ้น² และได้เริ่มพิจารณาถอนตัวในเรื่องการทดสอบโดยมีเหตุสุดวิสัย เช่น เจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ โดยจัดสอบให้ใหม่ในเวลา 30 วัน จากวันสอบที่กำหนดไว้ในตารางสอบสำหรับวิชานั้น ๆ การทดสอบเทียบความรู้แทนการวัดผลการศึกษาเพิ่มการทดสอบในวิชาภาษาฝรั่งเศสและภาษาจีน

¹สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ.

²สัมภาษณ์ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ ศรีสุภางค์ พูลทรัพย์.

ในระยะที่ห้าคือ พ.ศ. 2520 - 2523 ยังคงใช้ระเบียบการประเมินผล
เกรด เช่นเดียวกับระยะที่สี่ ที่แตกต่างออกไปคือ เรื่องการขาดสอบไม่มีการจัดสอบ
ให้ใหม่ แต่พิจารณาถอนตัวให้ได้ พ ถ้าใดพิจารณาแล้วว่ามีเหตุสุดวิสัยจริง

การประเมินผลของวิชาพื้นฐานทั่วไปจึงมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในทุกช่วง
ระยะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ไม่มีการใช้ระเบียบการประเมินผลเดิมทั้งหมดโดยไม่
มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย

สำหรับการทดสอบระหว่างภาคจะวิเคราะห์ตามระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลง
หลักสูตรเป็น 5 ระยะเวลาเช่นเดียวกัน

ระยะแรก พ.ศ. 2505 - 2506 คะแนนทดสอบระหว่างภาคซึ่งมี 30 คะแนน
ยกเว้นวิชาภาษาอังกฤษมี 70 คะแนนนั้น มีการเก็บคะแนนดังนี้คือ หมวดวิชามนุษยศาสตร์
หมวดวิชาวิทยาศาสตร์และหมวดวิชาสังคมศาสตร์ มีการทดสอบเดือนละ 1 ครั้ง ให้ทำ
รายงานในกลุ่มย่อยทั้งการ เรียนและการรายงานหน้าชั้นเรียน หมวดวิชาภาษา เฉพาะ
วิชาภาษาไทยทดสอบรวมและทดสอบในกลุ่มย่อย และให้ทำรายงานประกอบด้วย
วิชาภาษาอังกฤษมีการทดสอบย่อยทุกสัปดาห์ ลักษณะข้อสอบเป็นข้อสอบอัตนัยทั้งการทศ-
สอบย่อยและการสอบไล่ประจำภาค เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดอ่านและความคิดเห็น
ของตนเอง¹ เฉพาะวิชาภาษาอังกฤษข้อสอบปนกันระหว่าง อัตนัยและปรนัย²

ระยะที่สอง พ.ศ. 2507 - 2513 คะแนนทดสอบระหว่างภาคยังคงเป็น
30 คะแนนรวมทั้งวิชาภาษาอังกฤษด้วย การเก็บคะแนนมีดังนี้คือ หมวดวิชามนุษยศาสตร์
และหมวดวิชาสังคมศาสตร์ ไม่มีการทดสอบระหว่างภาค ให้ทำรายงานเดี่ยว โดยมี
หัวข้อให้เลือกประมาณ 10 หัวข้อ ให้ 30 คะแนน³ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์มีการทดสอบ

¹ สัมภาษณ์ อุดล วิเชียรเจริญ.

² สัมภาษณ์ ชื่นจิตต์ อ่ำไพพรรณ.

³ สัมภาษณ์ ศรีสุภางค์ พูลทรัพย์.

ระหว่างภาคอย่างน้อย 1 ครั้ง และให้ทำรายงาน¹ วิชาคณิตศาสตร์มีการทดสอบระหว่างภาคอย่างน้อย 3 ครั้ง² หมวดวิชาภาษา วิชาภาษาไทยยังคงใช้วิธีเก็บคะแนนระหว่างภาคเช่นเดียวกับระยะแรก³ วิชาภาษาอังกฤษมีการทดสอบประมาณ 1 ครั้ง ซอสอบของหมวดวิชาต่าง ๆ ยังคงเป็นอثنัย และเป็นอثنัยและปรนัยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับระยะแรก⁴

ระยะที่สาม พ.ศ. 2514 - 2518 เปลี่ยนระบบการศึกษาเป็นระบบหน่วยกิต ไม่มีการกำหนดคะแนนเก็บและคะแนนทดสอบระหว่างภาคตายตัว ยึดหยุ่นได้ตามแต่ละหมวดวิชา คะแนนเก็บอยู่ในช่วง 30 - 60 คะแนน⁵ หมวดวิชามนุษยศาสตร์และหมวดวิชาสังคมศาสตร์ ทดสอบกลางภาค 1 ครั้ง⁶ เฉพาะหมวดวิชาสังคมศาสตร์เมื่อยังแบ่งกลุ่มย่อยอยู่จนถึงภาคต้นปี พ.ศ. 2516 มีการให้คะแนนการอภิปรายในกลุ่มย่อยรวมกับการทดสอบกลางภาค⁷ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ทดสอบกลางภาค 1 ครั้ง⁸ วิชาคณิตศาสตร์มีการทดสอบระหว่างภาค อย่างน้อย 3 ครั้ง⁹ หมวดวิชาภาษาวิชาภาษาไทยยังคงเก็บคะแนนด้วยวิธีการเช่นเดิม¹⁰ วิชาภาษาอังกฤษก็ยังคงใช้การทดสอบกลางภาค 1 ครั้ง เช่นเดียว

¹ สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน.

² สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ.

³ สัมภาษณ์ พรพรรณ ชารานุมาศ.

⁴ สัมภาษณ์ ชื่นจิตต์ อาไพพรรณ.

⁵ สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ.

⁶ สัมภาษณ์ สุจิตรา วุฒิสถียร

⁷ สัมภาษณ์ ปาริชาติ สุขุม.

⁸ สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน.

⁹ สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ.

¹⁰ สัมภาษณ์ พรพรรณ ชารานุมาศ.

กับระยะที่สอง โดยให้คะแนน 160 คะแนน จากคะแนนเต็ม 400 คะแนน¹ ลักษณะข้อสอบของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลางภาคเป็นลักษณะอัตนัยและปรนัย ส่วนข้อสอบปลายภาคเป็นอัตนัยล้วน² มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ ข้อสอบทั้งกลางภาคและปลายภาคเป็นอัตนัยและปรนัย³ มหาวิทยาลัยภาษา วิชาภาษาไทยข้อสอบยังคงเป็นแบบอัตนัย เช่นเดิม⁴ วิชาภาษาอังกฤษข้อสอบยังคงเป็นแบบอัตนัยและปรนัยปนกัน แต่สัดส่วนของข้อสอบแบบปรนัยมีมากขึ้น⁵

ระยะที่สี่ พ.ศ. 2519 การทดสอบกลางภาคของทุกมหาวิทยาลัยยังคงลักษณะเดิมเช่นเดียวกับระยะที่สาม ลักษณะข้อสอบก็ยังคง เช่นเดิมมีเปลี่ยนแปลงบ้างเฉพาะบางวิชาของมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์ ข้อสอบเป็นปรนัยทั้งหมด⁶

ระยะที่ห้า พ.ศ. 2520 - 2523 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์มีการทดสอบกลางภาค 1 ครั้ง ยกเว้นวิชาคณิตศาสตร์มีการทดสอบ 3 ครั้ง⁷ มหาวิทยาลัยภาษา วิชาภาษาไทยเก็บคะแนนระหว่างภาค 40 คะแนน โดยให้ทำรายงานบทความทางวิชาการแบบฝึกหัด พูชนาชั้น และทดสอบกลางภาค 1 ครั้ง อย่างละ 10 คะแนน⁸ วิชาภาษาอังกฤษมีการทดสอบ-

¹ สัมภาษณ์ ชื่นจิตต์ ชำไพพรรณ.

² สัมภาษณ์ สุจิตรา วุฒิสถียร.

³ สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน.

⁴ สัมภาษณ์ พรพรรณ ชารานูมาศ.

⁵ สัมภาษณ์ ภรณ์ กาญจนบุรีทิ.

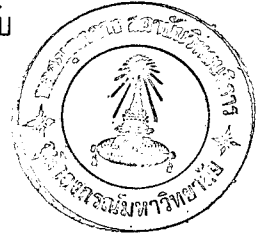
⁶ สัมภาษณ์ ปาวิชาติ สุขุม.

⁷ สัมภาษณ์ มงคล สีห์โสภณ.

⁸ สัมภาษณ์ กมล วิสัยคี, ผู้ประสานงานวิชาภาษาไทยพื้นฐาน, 19 มีนาคม

2524 และสัมภาษณ์ พรพรรณ ชารานูมาศ.

กลางภาค 1 ครั้ง คะแนนยังคง เป็น 160 คะแนน แต่มีการเพิ่มคะแนนเข้าชั้นเรียนอีก 50 คะแนน คะแนนสอบปลายภาคยังคง เป็น 240 คะแนน ดังนั้น คะแนนรวมของวิชา ภาษาอังกฤษจึง เพิ่มขึ้นเป็น 450 คะแนน¹ ลักษณะข้อสอบหมวดวิชามนุษยศาสตร์ยังคง เป็น อัตนัยทั้งหมด² หมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และหมวดวิชาสังคมศาสตร์มีทั้ง อัตนัยและปรนัย หมวดวิชาสังคมศาสตร์ข้อสอบเป็นปรนัยเป็นส่วนใหญ่³ ส่วนหมวดวิชา ภาษาลักษณะข้อสอบของวิชาภาษาไทยและวิชาภาษาอังกฤษยังคงมีลักษณะ เช่นเดียวกับ ระยะเวลา⁴

3. ปัญหาของการเรียนการสอน

เนื่องจากปัญหาของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในระยะเวลาเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้ง 5 ระยะเวลาความคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงขอเสนอการวิเคราะห์สรุปรวม ดังนี้

ในค่านของจำนวนผู้เรียน ชั้นเรียนที่มีจำนวนผู้เรียนมากเป็นปัญหา เพราะ อาจารย์ผู้สอนไม่อาจจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ และมีภาระหนักในค่านการตรวจข้อสอบ ในระยะแรกที่มีการแบ่งกลุ่มย่อย หลังจากการบรรยายกลุ่มใหญ่ ชั้นเรียนที่มีนักศึกษาจำนวนมากเป็นชั้นเรียนบรรยายไม่เป็นปัญหาเพราะมีกลุ่มย่อยให้นักศึกษาฝึกฝน ในระยะหลังมีการแบ่งกลุ่มย่อยเฉพาะวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ความรู้พื้นฐานทางปรัชญา

¹ สัมภาษณ์ ภรณ์ กาญจนันท์.

² สัมภาษณ์ ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์.

³ สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน และ ปาวิชาติ สุขุม.

⁴ สัมภาษณ์ กมล วิสัยคี และ ภรณ์ กาญจนันท์.

ความรู้พื้นฐานทางศาสนา และบางวิชาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ การที่ชั้นเรียนมีผู้เรียนจำนวนมากจึงเป็นปัญหา¹

ในค่านของตำราไม่มีปัญหาเรื่องขาดแคลนตำรา แต่มีปัญหาเรื่องตำราภาษาไทยมีน้อย ขาดแคลนตำราที่ดีและเหมาะสม อาจารย์ผู้สอนไม่มีเวลาเขียนตำราได้มากพอ และไม่มีเวลาปรับปรุงตำราที่เขียนไว้แล้ว²

ในค่านความพร้อมของห้องเรียน ในระยะแรกมีความพร้อมรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน ในระยะหลังมีปัญหาในเรื่องคุณภาพของอุปกรณ์การสอน และความตื่นตัวของอาจารย์หลังจากที่มหาวิทยาลัยพัฒนาการเรียนการสอนทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์การสอน เนื่องจากอาจารย์มีความต้องการมาก นอกจากนั้นแล้วมีปัญหาเรื่องเสียงรบกวนจากการจราจรทางบกและทางน้ำ³

ในค่านเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชาบางวิชากว้างมากและมีเนื้อหามากเช่น วิชาทางคานส์คัมศาสตร์⁴ บางวิชามีเนื้อหาซ้ำซ้อนกับระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะในหลักสูตรปัจจุบัน ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์⁵

ในค่านสภาพของผู้เรียน นักศึกษาขาดทัศนคติที่ดีต่อบางวิชา เช่น วิชาภาษาไทย⁶ นอกจากนั้นแล้วนักศึกษายังขาดความถนัดในการศึกษาบางวิชา เช่น วิชาภาษาอังกฤษประเทศ⁷ วิชาคณิตศาสตร์ ทำให้ขาดความสนใจ⁸ นักศึกษาส่วนมากต้องการเรียน

¹สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน และ สุจิตรา วุฒิสถิตย์.

²สัมภาษณ์ อรุณ รัชตะนาวิน และ พรพรรณ ชารานูมาศ.

³สัมภาษณ์ มงคล สี่หส์โสภณ และ ภรณ์ กาญจนันท์.

⁴สัมภาษณ์ ปารีชาติ สุขุม.

⁵สัมภาษณ์ เรวไร ทั้งสาโรช.

⁶สัมภาษณ์ พรพรรณ ชารานูมาศ และ กมล วิสัยดี.

⁷สัมภาษณ์ ชื่นจิตต์ อำไพพรรณ.

⁸สัมภาษณ์ มงคล สี่หส์โสภณ.

วิชาชีพทันทีไม่ต้องการ เรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป¹ เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไป นักศึกษาไม่ชอบที่จะควักควายหนึ่งสี่สำรอง (reserve)² ในห้องสมุด และไม่มีควมถนัดที่จะควักควายตำราภาษาต่างประเทศ³

ปัญหาในค่านอื่น ๆ นั้น มีปัญหาในค่านการจัดการจัดหาอาจารย์ที่มีความสามารถมาสอน ปัญหาในค่านวิธีการสอนไม่ตรงกับหลักการของวิชาพื้นฐานทั่วไปที่ต้องการฝึกฝนให้นักศึกษาใช้ความคิด และข้อสอบที่ทดสอบความจำมากกว่าความคิดทำให้ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไป⁴

สรุป

การวิเคราะห์หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในค่านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน สรุปได้ตามลำดับดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตรงกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปโดยสากล และโดยหลักการแล้วจุดมุ่งหมายของหลักสูตรยังคงเหมือนเดิม แม้จะได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรจนมีหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปทั้งสิ้นถึง 5 ฉบับ จะมีเปลี่ยนแปลงบ้างเฉพาะในรายละเอียด และมีแนวโน้มที่เน้นวิธีการศึกษาหาความรู้มากกว่าตัวเนื้อหาวิชา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

¹สัมภาษณ์ พรพรรณ ชารานุมาศ.

²สัมภาษณ์ ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์.

³สัมภาษณ์ มงคล สีสโสมณ.

⁴สัมภาษณ์ อุด วิเชียรเจริญ.

ในระยะหลังคือ พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 นั้น ล้นและเน้นการแสวงหาความรู้สมัยใหม่ ไม่มีรายละเอียดของคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่หลักสูตรวิชา-
พื้นฐานทั่วไปจะเสริมสร้างให้ขึ้น

ในระดับมหาวิทยาลัย จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 มหาวิทยาลัยตรงกับแนวคิดพื้นฐานในเรื่องจุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไป จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยมนุษยศาสตร์นั้น มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ขึ้นจากเดิมที่เน้นแต่ความรู้ความเข้าใจ ไปสู่การเน้นทั้งความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์นั้น เริ่มด้วยลักษณะที่สมบูรณ์ คือ เน้นทั้งความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ แล้วค่อย ๆ ลดรายละเอียดลงจนกระทั่งเหลือเน้นแต่ความรู้และความเข้าใจ จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์นั้น เริ่มด้วยลักษณะสมบูรณ์เช่นกัน คือ เน้นความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติ ตลอดจนการวิเคราะห์ถึงปัญหาาร่วมกันของสังคมต่าง ๆ แล้ว พัฒนามาเน้นที่ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทยและทัศนคติในค่านิยมรับผิดชอบต่อสังคม จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยภาษานั้น เฉพาะวิชาภาษาไทยนั้นพัฒนาจากการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการใช้ทักษะทางภาษาที่สูงกว่าขั้นพื้นฐาน นับว่าเน้นการฝึกทักษะทางภาษาในลำดับขั้นสูงขึ้น ส่วนวิชาภาษาอังกฤษนั้นเน้นการใช้ภาษา เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ โดยฝึกทักษะทั้ง 4 ด้านไปเป็นการเน้นทักษะทางด้านการอ่านและกลับมาฝึกทักษะทั้ง 4 ด้านเช่นเดิม

2. เนื้อหาวิชาของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

เนื้อหาวิชาของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดแบ่ง เป็นมหาวิทยาลัยตามสาขาวิชา 4 มหาวิทยาลัยด้วยกัน คล้ายคลึงกับของมหาวิทยาลัย-
ฮาร์วาร์ด คือ มหาวิทยาลัยมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์
ที่แตกต่างออกไปคือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีมหาวิทยาลัยภาษาคู่ โดยจุดมุ่งหมายของ
หลักสูตรและจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยแล้ว วิชาในมหาวิทยาลัยทั้ง 3 คือ มนุษยศาสตร์
วิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์จะต้อง เป็นรายวิชาสหวิทยาการ และวิชาในมหาวิทยาลัยภาษา

เป็นรายวิชาเบื้องต้น เนื่องจากหลักสูตรมีพัฒนาการจากหลักสูตรแกน (Core Curriculum) ซึ่งเป็นหลักสูตรบังคับไปเป็นหลักสูตรกระจายสัดส่วนรายวิชา (Distribution Requirements Curriculum) จำนวนรายวิชาจึงมีพัฒนาการในค่านเพิ่มขึ้น และมีวิชาให้เลือกเรียนมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากจำนวนรายวิชา หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป มีพัฒนาการของจำนวนรายวิชาสหวิทยาการ เพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึงสูงสุดในปี พ.ศ. 2519 และลดลงมาบ้างในปี พ.ศ. 2520 แต่ก็ยังมีจำนวนมากกว่าในระยะก่อนปี พ.ศ. 2519 ทั้งที่ไม่พิจารณาหมวดวิชาภาษาซึ่งเป็นวิชาทางทักษะและมีลักษณะ เป็นวิชาเบื้องต้นอยู่แล้ว

เนื้อหาวิชาของหมวดศึกษาศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เน้นที่ความรู้ความเข้าใจ ชะตาการ เน้นทางค่านทัศนคติอย่างชัดเจนซึ่งไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายระดับหมวดวิชาที่กำหนดให้เกิดทัศนคติในตัวผู้เรียนในค่านต่าง ๆ ด้วย

เนื้อหาวิชาของวิชาคณิตศาสตร์และหมวดวิชาภาษา เน้นที่ทักษะในค่านต่าง ๆ ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายของวิชาและหมวดวิชาโดยตลอดทุกหลักสูตร

3. การบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป

การบริหารหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปมีพัฒนาการจากการบริหารของ คณะวิชาเดี่ยว คือ คณะศิลปศาสตร์ มาเป็นการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ มีคณบดีคณะศิลปศาสตร์เป็นประธาน และคณะต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการบริหารด้วย จนกระทั่งเป็นการบริหารโดยหน่วยงานอิสระโดยมีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาพื้นฐานทั่วไปรับผิดชอบในปี พ.ศ. 2519 และกลับมาบริหารด้วยรูปแบบของคณะกรรมการโดยมีรองอธิการบดีฝ่าย-วิชาการเป็นประธาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา

4. การเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป

วิธีการสอนของวิชาพื้นฐานทั่วไปมีพัฒนาการจากการบรรยายกลุ่มใหญ่ และการอภิปรายกลุ่มย่อย มาเป็นการสอนที่ใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ เช่น โทรทัศน์-

วงจรมิต ห่องปฏิบัติการทางภาษา การฉายภาพยนตร์ ภาพสไลด์ การใช้แผ่นโปร่งใส การฉายภาพข้ามศีรษะ เทปบันทึกเสียง และการจัดกิจกรรมประกอบ เช่น การอภิปราย นิทรรศการ และการทัศนศึกษา เป็นต้น มาเป็นการสอนที่มีการบรรยายกลุ่มใหญ่มากขึ้น และยังคงมีการสอนกลุ่มย่อย เฉพาะวิชาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์บางวิชา วิชาความรู้พื้นฐานทางปรัชญา ความรู้พื้นฐานทางศาสนา วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ การใช้อุปกรณ์การสอนนั้น เลิกใช้ห่องปฏิบัติการทางภาษา สำหรับวิชาพื้นฐานทั่วไป เฉพาะภาษาอังกฤษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา

วิธีการประเมินผล ได้มีการพัฒนาจากการประเมินผลด้วยระบบคะแนนมาเป็นระบบ เกณฑ์ และในระบบทั้งสองได้มีการให้คะแนนการทำงานและการทดสอบระหว่างภาครวมกับการสอบไล่ประจำภาค จำนวนครั้งของการทดสอบระหว่างภาคลดลง ลักษณะของการให้งานระหว่างภาคมีจำนวนลดลง ลักษณะของข้อสอบมีพัฒนาการจากข้อสอบอัตนัย และปรนัย โดยมีส่วนของข้อสอบอัตนัยมาก ไปสู่ข้อสอบอัตนัยและปรนัยที่เน้นข้อสอบปรนัยมากขึ้น มีข้อสอบอัตนัยน้อยลง

ปัญหาของการเรียนการสอน มีปัญหาในค่านิยมเรียนใหญ่ มีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก จำนวนตำราภาษาไทยมีน้อยและขาดแคลนตำราที่ดีและเหมาะสม ในค่านิยมเรียน มีเสียงรบกวน วัสดุอุปกรณ์การสอนมีคุณภาพไม่ดี สำหรับเนื้อหาวิชาบางวิชา เนื้อหากว้าง และมากบางวิชา เนื้อหาซ้ำซ้อนกับระดับมัธยมศึกษา ในค่านิยมเรียนมีปัญหาในเรื่องการขาดทัศนคติที่ดีในการ เรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป ขาดความถนัดและความสนใจในบางวิชา นักศึกษาส่วนมากไม่เห็นความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไป และไม่มีความถนัดในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตำราภาษาต่างประเทศ